

STRATEGIJA

MESTNE

OBČINE

KOPER

ZA MLADE

2026-2030

MESTNA OBČINA KOPER
COMUNE CITTA' DI CAPODISTRIA

STRATEGIJA MESTNE OBČINE KOPER ZA MLADE 2026-2030

Naročnik:

Zavod za mladino, kulturo in turizem Koper,
v partnerstvu z Mestno občino Koper

Izdelovalec:

Kulturno izobraževalno društvo Pina

Ožja delovna skupina na strani naročnika:

Timotej Pirjevec, vodja Urada za družbene
dejavnosti Mestne občine Koper,

Helena Brec Loredan, direktorica Zavoda za
mladino, kulturo in turizem Koper,

Emina Lišić Glavaš, višji svetovalec za zdravstveno
in socialno varstvo Mestne občine Koper,

Jana Otočan, vodja Oddelka za mladino na
Zavodu za mladino, kulturo in turizem Koper

Koper, junij 2026

VSEBINA

NAGOVOR ŽUPANA	4
1 UVOD	5
2 OPREDELITEV OSNOVNIH POJMOV	7
3 LOKALNI IN NACIONALNI OKVIR	9
3.1 Mladi in lokalna skupnost	9
3.2 Zakonodajna ureditev	10
4 STATISTIKA NA PODROČJU MLADINE V MESTNI OBČINI KOPER	13
5 IZHODIŠČA ZA PRIPRAVO STRATEGIJE	15
6 PREDNOSTNA PODROČJA	17
6.1 Duševno zdravje	17
6.1.1 Stanje	17
6.1.2 Ukrepi	18
6.2 Stanovanjske razmere	23
6.2.1 Stanje	23
6.2.2 Ukrepi	24
6.3 Zaposlovanje in podjetništvo	28
6.3.1 Stanje	28
6.3.2 Ukrepi	29
6.4 Izobraževanje in prosti čas	34
6.4.1 Stanje	34
6.4.2 Ukrepi	35
6.5 Participacija in družbeno angažiranje mladih	40
6.5.1 Stanje	40
6.5.2 Ukrepi	41
6.6 Mobilnost	45
6.6.1 Stanje	45
6.6.2 Ukrepi	47
7 VIRI IN LITERATURA	49

NAGOVOR ŽUPANA

Strategija za mlade je v resnici strategija za prihodnost, ki smo jo že začeli živeti.

Mladi v naši občini s svojo svežo energijo, ustvarjalnostjo, pogumom in neobremenjenim pogledom na svet že danes pomembno oblikujejo življenje Kopra. Zato strategija pred vami ni le pogled v prihodnja leta, temveč zaveza skupnosti, da jim prisluhnemo, jih vključujemo in jim omogočimo, da aktivno ustvarjajo občino, v kateri bodo želeli ostati, živeti in uresničevati svoje sanje.

Zato potrebujejo več kot le posamezne priložnosti in projekte. Potrebujejo okolje, ki jih spodbuja, prostore, kjer se lahko srečujejo in izražajo, programe, ki jim odpirajo nova znanja in izkušnje, ter podporo, ko se znajdejo pred osebnimi, socialnimi ali razvojnimi izzivi. Prav zato mora biti mladinska politika premišljena, povezana in dolgoročna.

Mestna občina Koper se dobro zaveda, da kakovost življenja mladih ni rezultat enega ukrepa ali ene institucije, temveč prepleta okolja, možnosti in podpore, ki jih skupnost ponuja. V zadnjih letih je občina na tem področju naredila nekaj pomembnih razvojnih korakov. Z vzpostavitvijo Zavoda za mladino, kulturo in turizem Koper ter delovanjem Centra mladih Koper je okrepila institucionalno jedro mladinske politike in zagotovila prostore tako v mestu kot na podeželju, v katerih se mladi lahko srečujejo, ustvarjajo in razvijajo svoje potenciale.

Ob tem se razvija tudi široka mreža programov in projektov, ki mladim omogočajo dostop do nefor-

malnega izobraževanja, mednarodnih izkušenj, prostovoljstva in kulturnega ustvarjanja. Nevladne organizacije v občini pomembno dopolnjujejo to sliko – s programi podpore, svetovanja in pomoči mladim v stiski ter z ustvarjanjem varnega okolja za osebno rast in vključevanje v skupnost. Pomemben del tega podpornega sistema predstavlja Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše Istre. S tem Mestna občina Koper ne gradi le prostorov za druženje in ustvarjanje, temveč tudi sistem podpore, ki mladim stoji ob strani v trenutkih, ko jo najbolj potrebujejo. Takšen pristop pomeni premik od projektnega k celostnemu razumevanju mladinske politike – kjer so kultura, izobraževanje, prosti čas in psihosocialna podpora del istega ekosistema.

A kljub številnim dosežkom ostajajo izzivi, ki jih ne smemo prezreti. Mladi se še vedno soočajo z vprašanji dostopnih stanovanj, kakovostnih zaposlitev, mobilnosti, duševnega zdravja, zanimivih načinov preživljanja prostega časa in resničnega vpliva na odločitve, ki zadevajo njihovo življenje. Prav zato strategija ni zaključek dosedanjega dela, temveč le njegova nadgradnja. Je priložnost, da obstoječe programe, prostore in oblike podpore povežemo v še bolj učinkovit, odziven in mladim prijazen sistem.

Cilj strategije je zato jasen: ustvariti Koper, v katerem bodo mladi videli svojo priložnost, svoj prostor in svoj dom. Občino, ki jim bo omogočala izobraževanje, delo, osebni razvoj in samostojnost. Občino, v kateri bodo lahko ostali in v njej dobro živeli.

Prihodnost Kopra bo njihova.

UVOD

»Če želimo videti spremembe v skupnosti, moramo investirati v tiste, ki bodo v njej živeli.«
(Margaret Mead, antropologinja – parafrazirano)

Strategija za mlade v Mestni občini Koper izvira iz razumevanja, da mladi niso le prihodnost, ampak tudi sedanost lokalne skupnosti. Predstavljajo njen ustvarjalni, razvojni in inovacijski potencial, zato je njihovo vključevanje v oblikovanje skupnostnih politik bistveno za trajnostni razvoj občine.

Analize mladinskega položaja v Sloveniji potrjujejo, da se mladi soočajo s kompleksnimi in med sabo povezanimi izzivi prehoda v odraslost. V Sloveniji je bila opravljena obsežna nacionalna raziskava *Mladina 2020*, ki na podlagi obsežnih empiričnih podatkov ponuja poglobljen vpogled v življenjske razmere, vrednote in pričakovanja mladih. Raziskava ugotavlja, da se mladi čedalje pozneje osamosvajajo, pri čemer je povprečna starost odselitve od staršev še vedno nad evropskim povprečjem. Hkrati izpostavlja stanovanjsko problematiko, negotovost na trgu dela ter porast skrbi za duševno zdravje kot ključne izzive sodobne mladine.

Dodatno raziskava opozarja na pomembne družbene trende, kot so povečana stopnja stresa, občutek negotovosti glede prihodnosti ter naraščajočo črnogledost glede razvoja družbe, pri čemer skoraj polovica mladih prihodnost vidi

kot slabšo od sedanosti. Kljub temu pa podatki kažejo tudi na visoko stopnjo prilagodljivosti mladih, njihovo željo po avtonomiji ter pripravljenost za aktivno vključevanje v družbo, če so za to ustvarjeni ustrezni pogoji.

Prav ta razkorak med zaznanimi izzivi in neizkoriščenim potencialom mladih jasno kaže na potrebo po sistematičnem vključevanju mladih v procese odločanja ter soustvarjanje politik, ki neposredno vplivajo na njihovo življenje. Aktivna participacija mladih je namreč eden od ključnih mehanizmov za krepitev njihovega občutka pripadnosti, zaupanja v institucije in družbene odgovornosti.

Priprava Strategije za mlade v Mestni občini Koper je potekala po participativnem načelu »od spodaj navzgor«, kar zagotavlja, da glas mladih ni le slišan, temveč tudi upoštevan. V procesu so aktivno sodelovali mladi iz Mestne občine Koper, mladinske organizacije, strokovna javnost ter drugi ključni deležniki. Dokument je nastal v sodelovanju s Kulturno izobraževalnim društvom PiNA, ki s svojim strokovnim znanjem in dolgoletnimi izkušnjami na področju mladinskega dela, participacije in povezovanja mladih z odločevalci pomembno prispeva k razvoju vključujočih lokalnih politik.

Ta strategija tako predstavlja celovit in dolgoročno naravnani okvir mladinske politike Mestne

občine Koper za obdobje 2026–2030. Temelji na dejanskih potrebah, izkušnjah in pričakovanjih mladih ter vzpostavlja pogoje za njihovo varno, samostojno in aktivno vključevanje v družbo. Poseben poudarek namenja krepitvi vloge mladih v Mestni občini Koper kot enakovrednih sogovornikov pri oblikovanju skupnih odločitev ter kot soustvarjalcev družbenega, kulturnega in gospodarskega razvoja lokalnega okolja.

Strategija zato ni zgolj programski dokument, ampak zaveza Mestne občine Koper, da spodbuja in vzpostavlja razmere za kakovostno življenje mladih, za razvoj njihovih potencialov ter aktivno vlogo pri soustvarjanju skupnosti, v kateri živijo.

OPREDELITEV OSNOVNIH POJMOV

2

Osnovni pojmi, ki so uporabljeni v Strategiji, so oblikovani na podlagi Zakona o javnem interesu v mladinskem sektorju (ZJIMS) in pomenijo:

»**Mladi**« so mladostniki in mlade odrasle osebe obeh spolov, stari od 15 do dopolnjenih 29 let¹, ki živijo, se izobražujejo ali delajo v občini.

»**Mladinski sektor**« so področja, na katerih v občini poteka proces oblikovanja in uresničevanja mladinskih politik in mladinskega dela, in sicer:

- ☀ avtonomija mladih,
- ☀ neformalno učenje in usposabljanje ter večanje kompetenc mladih,
- ☀ dostop mladih do trga delovne sile in razvoj podjetnosti mladih,
- ☀ skrb za mlade z manj priložnostmi v družbi,
- ☀ prostovoljstvo, solidarnost in medgeneracijsko sodelovanje mladih,
- ☀ mobilnost mladih in mednarodno povezovanje,

- ☀ zdrav način življenja in preprečevanje različnih oblik odvisnosti mladih,
- ☀ dostop mladih do kulturnih dobrin in spodbujanje ustvarjalnosti ter inovativnosti mladih in
- ☀ sodelovanje mladih pri upravljanju javnih zadev v družbi.

»**Mladinsko delo**« je organizirana in ciljno usmerjena oblika delovanja mladih in za mlade, v okviru katere mladi na podlagi lastnih prizadevanj prispevajo k svojemu vključevanju v družbo, krepijo svoje kompetence ter prispevajo k razvoju skupnosti. Izvajanje različnih oblik mladinskega dela temelji na prostovoljnem sodelovanju mladih ne glede na njihove interesne, kulturne, nazorske ali politične usmeritve.

»**Lokalna mladinska politika**« je usklajen nabor ukrepov različnih sektorskih javnih politik za spodbujanje in lajšanje integracije mladih v ekonomsko, kulturno in politično življenje skupnosti in ustreznih podpornih mehanizmov za razvoj mladinskega dela ter delovanja mladinskih organizacij, ki potekajo v sodelovanju z avtonomnimi in demokratičnimi reprezentativnimi predstavniki mladinskih organizacij ter strokovnimi in drugimi organizacijami v lokalnem okolju.

»**Organizacija v mladinskem sektorju**« je subjekt, ki deluje v mladinskem sektorju in je orga-

¹ V okviru Strategije je ciljna skupina razširjena tudi na starostno skupino do dopolnjenega 35. leta, saj se procesi osamosvajanja, vstopa na trg dela, reševanja stanovanjskega vprašanja ter oblikovanja stabilnih življenjskih razmer čedalje pogosteje zamikajo v poznejše obdobje. Razširjena starostna opredelitev omogoča celovitejši odziv Strategije na dejanske življenjske okoliščine mladih in mlajših odraslih v lokalnem okolju ter zagotavlja boljše vsebinsko relevantnost predlaganih ukrepov.

nizirana kot mladinska organizacija ali organizacija za mlade ali mladinski svet.

»**Mladinska organizacija**« je avtonomno demokratično prostovoljno samostojno združenje mladih, ki s svojim delovanjem omogoča mladim pridobivanje načrtnih učnih izkušenj, oblikovanje in izražanje njihovih stališč ter izvajanje dejavnosti v skladu z njihovo interesno, kulturno, nazorsko ali politično usmeritvijo ter je organizirana kot samostojna pravna oseba, in sicer kot društvo ali zveza društev ali kot sestavni del druge pravne osebe, in sicer društva, zveze društev, sindikata ali politične stranke, s tem, da ji je v temeljnem aktu te pravne osebe zagotovljena avtonomija delovanja v mladinskem sektorju.

»**Organizacija za mlade**« je pravna oseba, ki izvaja programe za mlade, vendar ni mladinska organizacija, in je organizirana kot zavod, ustanova ali zadruga.

»**Mladinski program**« je skupek dejavnosti, ki jih izvaja mladinska organizacija, in potekajo med vrstniki nepretrgoma večji del leta ter vključujejo večje število izvajalcev in aktivnih udeležencev.

»**Program za mlade**« je program ukrepov v mladinskem sektorju, ki ga izvajajo organizacije za mlade za zagotavljanje boljših razmer za življenje, delovanje in organiziranost mladih, ter poteka nepretrgano večji del leta in vključuje večje število aktivnih udeležencev.

»**Strukturirani dialog**« je odprt, pregleden, dolgoročen, nenehen in sistematičen dialog med mladimi in nosilci oblasti na državni in lokalni ravni v mladinskem sektorju.

»**Vertikalni ukrepi mladinske politike**« so namenjeni spodbujanju vključevanja mladih v mladinsko delo, zagotavljanju pogojev za izvajanje mladinskega dela ter izdelavi in oblikovanju temeljev za določanje ciljev in ukrepov na področju mladinske politike, vključno z različnimi oblikami vključevanja mladih v oblikovanje ukrepov mladinske politike. Ker teh ukrepov ni mogoče zagotoviti v okviru drugih javnih politik, pravimo, da spadajo med t. i. vertikalne ukrepe. Primera takega ukrepa sta delovanje javnega mladinskega centra in sofinanciranje programov mladinskih organizacij.

»**Horizontalni ukrepi mladinske politike**« so sicer sestavni del drugih področnih politik, vendar želi družba s posebnimi ukrepi za mladino še posebej zagotoviti spodbujevalne okoliščine za lažjo integracijo mladih v družbo. To so npr. ukrepi stanovanjske politike, politike zaposlovanja, zdravstvene politike, izobraževalne politike itd.

LOKALNI IN NACIONALNI OKVIR

3

3.1 Mladi in lokalna skupnost

Evropska unija prepoznava mlade kot eno od ranljivih družbenih skupin (CEDEFOP, 2020), saj se soočajo z izzivi, kot so višja stopnja brezposelnosti, razširjenost prekarnih oblik zaposlovanja, otežen dostop do ustreznih bivanjskih razmer, finančna odvisnost od primarnega gospodarstva, pozno osamosvajanje ipd. Ti dejavniki pomembno vplivajo na socialno varnost, blaginjo in dolgoročne življenjske priložnosti mladih. Zaradi navedenih izzivov je ključnega pomena, da lokalne oblasti oziroma občine kot mladim najbližja raven odločanja oblikujejo usklajene ukrepe in politike, ki izboljšujejo pogoje za kakovostno življenje mladih, njihov razvoj ter vključevanje v lokalno skupnost.

Lokalna mladinska politika je pri tem pomemben instrument za spodbujanje socialnega vključevanja mladih, krepitev njihove aktivne vloge v skupnosti, za sistematično podporo mladinskemu delu ter ustvarjanju pogojev za razvoj mladih na različnih družbenih področjih. Hkrati pa prispeva k razvoju mladinskih organizacij ter k vzpostavljanju trajnih mehanizmov sodelovanja med mladimi, odločevalci in drugimi deležniki na lokalni ravni (Mladinski svet Slovenije, 2020).

Mestna občina Koper področje mladih načrtno in sistemsko razvija od leta 2005, ko je sprejela Odlok o uresničevanju interesov mladih. Z odlokom je opredelila položaj mladih v občini, oblike mladinskih aktivnosti, njihove nosilce ter načine vključevanja mladih v procese odločanja, pomembne za njihov razvoj.

Pomemben mejnik v razvoju lokalnega mladinskega okolja je bila ustanovitev Centra mladih Koper (CMK) leta 2015, ki od leta 2020 deluje pod okriljem Zavoda za mladino, kulturo in turizem Koper. CMK opravlja osrednjo koordinacijsko vlogo za mlade v občini, saj jim zagotavlja prostore in vsebine za kakovostno preživljanje prostega časa, nudi podporo njim in mladinskim organizacijam, spodbuja njihovo mednarodno sodelovanje ter zbira in jim posreduje zanje pomembne informacije. Hkrati predstavlja pomembno okolje za spodbujanje aktivne participacije mladih in njihovega vključevanja v lokalno skupnost.

Mestna občina Koper mladinski sektor podpira tudi z zagotavljanjem finančnih sredstev, in sicer z letnimi javnimi razpisi, namenjenimi sofinanciranju programov in projektov mladinskih ter drugih organizacij na področju otrok in mladine. Občina tako prispeva k raznolikosti izvedenih vsebin ter k ustvarjanju dostopnega in spodbudnega okolja za mlade v lokalni skupnosti.

Občina se pri tem zaveda, da uspešno naslavljanje izzivov na področju mladih zahteva celovit, usklajen in dolgoročno naravnani sistemski pristop. Strategija za mlade Mestne občine Koper 2026–2030 je zato pomemben razvojni korak na področju lokalne mladinske politike, saj nadgrajuje obstoječe ukrepe in vzpostavlja okvir za celovito izboljševanje življenjskih razmer in razvojnih priložnosti mladih v občini.

3.2 Zakonodajna ureditev

V slovenski zakonodaji področje mladinskega dela posebej urejata dva zakona:

1. Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju - ZJIMS
2. Zakon o mladinskih svetih – ZMS

Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju (ZJIMS) predstavlja temeljni sistemski akt, ki ureja področje mladine v Sloveniji. Opredeljuje mladinski sektor, njegova področja delovanja ter določa organe samoupravnih lokalnih skupnosti kot nosilce uresničevanja javnega interesa na lokalni ravni (4. in 6. člen).

Med temeljne cilje mladinske politike, kot jih določa zakon, spadajo:

- ☀ spodbujanje osebnostnega, socialnega, kulturnega, zdravstvenega in poklicnega razvoja mladih,
- ☀ podpora osamosvajanju mladih in njihovega vključevanja na trg dela,

- ☀ krepitev aktivnega državljanstva, participacije in demokratične vključenosti mladih,
- ☀ spodbujanje solidarnosti, prostovoljstva ter medgeneracijskega sodelovanja in
- ☀ zagotavljanje enakih možnosti za vse mlade, zlasti za mlade z manj priložnostmi.

ZMS ureja status, delovanje in financiranje mladinskih svetov kot osrednjih predstavniških teles mladih na nacionalni in lokalni ravni. V lokalnih skupnostih zakon omogoča ustanavljanje občinskih oziroma lokalnih mladinskih svetov, ki združujejo mladinske organizacije in druge oblike organiziranja mladih na območju občine. Lokalni mladinski svet predstavlja most med mladimi in občinskimi odločevalci ter zastopa interese mladih, hkrati pa ima tudi pomembno posvetovalno in zagovorniško vlogo pri oblikovanju lokalnih politik, ki vplivajo na položaj mladih.

Resolucija o nacionalnem programu za mladino 2013–2022 opredeljuje šest področij:

1. izobraževanje,
2. zaposlovanje in podjetništvo,
3. bivanjske razmere mladih,
4. zdravje in dobro počutje,
5. mladi in družba ter pomen mladinskega sektorja in
6. kultura, ustvarjalnost, dediščina in mediji.

Temeljni namen resolucije je zagotoviti horizontalno usklajen pristop k reševanju izzivov mladih, pri čemer se ukrepi izvajajo medresorsko in v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi (Resolucija o Nacionalnem programu za mladino 2013–2022 (ReNPM13–22)).

Predlog nove Resolucije o nacionalnem programu za mladino 2024–2032 ohranja enaka vsebinska področja, vendar jih terminološko poenoti in posodobi. Opredeljuje:

1. izobraževanje,
2. mladi in trg dela,
3. zdravje in dobro počutje,
4. mladi in bivanjska problematika,
5. mladi in družba ter
6. kultura, umetnost in ustvarjalnost,

s čimer ohranja kontinuiteto mladinske politike, hkrati pa jo vsebinsko in terminološko posodablja glede na sodobne izzive mladih.

Strategija za mlade Mestne občine Koper je vsebinsko usklajena z Nacionalnim programom za mladino. Prav tako Strategija zasleduje cilje treh glavnih področij Strategije EU za mlade 2019–2027 – angažiranje, povezovanje in opolnomočenje (Movit, 2019).

Priprava
Strategije za mlade
v Mestni občini Koper je
potekala po participativnem
načelu »od spodaj navzgor«,
ki zagotavlja, da glas mladih
ni le slišan, temveč
tudi upoštevan.

STATISTIKA NA PODROČJU

4

MLADINE V MESTNI OBČINI KOPER

Po zadnjih podatkih je v Mestni občini Koper 54 795 prebivalcev, med njimi pa je 10 845 mladih, starih od 15 do 34 let. Mladi predstavljajo 20-odstotni delež prebivalstva občine.

Podatki o številu mladih v Mestni občini Koper po starostnih skupinah za leto 2026:

	Koper/ Capodistria	Slovenija
15-19 let	2838	113 070
20-24 let	2894	104 112
25-29 let	2646	111 589
30-34 let	2467	117 550
Skupaj	10 845	422 584

Vir: SURS, podatki pridobljeni dne 18.5.2026.

V Mestni občini Koper je bilo v **sekundarno izobraževanje** v šolskem letu 2024/2025 vključenih 1977 dijakov.

V **terciarno izobraževanje** je bilo v šolskem letu 2024/2025 vpisanih 1722 mladih.

Vrsta terciarnega izobraževanja	2024/2025
Višje strokovno	173
Visokošolsko strokovno (1. bolonjska stopnja)	487
Visokošolsko univerzitetno (1. bolonjska stopnja)	519
Magistrsko (2. bolonjska stopnja) - enovito magistrsko	92
Magistrsko (2. bolonjska stopnja) - po končani 1. bolonjski stopnji	395
Doktorsko (3. bolonjska stopnja)	56

Vir: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/Data/0955069S.px/table/tableViewLayout2/>

Leta 2024 je Mestna občina Koper štela 369 diplomantov **terciarnega izobraževanja**. Ti so zaključili naslednje vrste izobraževanja:

Vrsta terciarnega izobraževanja	Število diplomantov (2024)
Višje strokovno	35
Visokošolsko strokovno (1. bolonjska stopnja)	122
Visokošolsko univerzitetno (1. bolonjska stopnja)	114
Magistrsko (2. bolonjska stopnja) - enovito magistrsko	12
Magistrsko (2. bolonjska stopnja) - po končani 1. bolonjski stopnji	79
Doktorsko (3. bolonjska stopnja)	7

Vir: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/Data/0955469S.px/table/tableViewLayout2/>

Med mladimi občankami in občani je delovno aktivnih 5401 posameznikov, od tega 3325 moških in 2076 žensk. Glede na petletne starostne skupine so delovno aktivni mladi razdeljeni takole:

2025			
	Moški	Ženske	Skupaj
15-19 let	64	10	74
20-24 let	660	256	916
25-29 let	1200	797	1997
30-34 let	1401	1013	2414

Vir: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/Data/0764620S.px/table/tableViewLayout2/>

IZHODIŠČA ZA PRIPRAVO STRATEGIJE

5

Izhodišče za pripravo Strategije za mlade v Mestni občini Koper je temeljilo na prepričanju, da je za oblikovanje učinkovitih in relevantnih ukrepov ključno neposredno vključevanje mladih ter poglobljeno razumevanje njihovega dejanskega položaja, izkušenj in potreb. Strategija zato temelji na participativnem pristopu, ki mladim ne pripisuje zgolj vloge uporabnikov ukrepov, ampak jih prepozna kot aktivne soustvarjalce dokumenta.

V ta namen je bil oblikovan in izveden obsežen anketni vprašalnik, namenjen mladim, ki v Mestni občini Koper živijo, se izražajo ali delajo. Z njim so bili zbrani podatki o njihovih pogledih, potrebah in zaznanih izzivih na ključnih področjih življenja, kar predstavlja pomembno empirično podlago za oblikovanje ukrepov strategije.

Anketni vprašalnik je v celoti izpolnilo 1195 mladih, kar je približno 11 % ocenjene populacije mladih v občini, s čimer raziskava zagotavlja visoko stopnjo reprezentativnosti in zanesljiv vpogled v položaj mladih v lokalnem okolju.

Med anketiranimi je bilo 41,1 % moških, 56,6 % žensk, 1,3 % nebinarnih oseb, 1,1 % sodelujočih pa je svojo identiteto opredelilo kot »drugo«. Največji delež sodelujočih je pripadal starostni skupini 15–19 let (70 %), sledili so mladi v starostni skupini 20–24 let (21,8 %) ter 25–29 let (8,2 %). Starostna struktura vzorca kaže na visoko

vključenost mlajših mladih, kar poudarja pomen zgodnjega vključevanja v procese soustvarjanja politik, hkrati pa nakazuje potrebo po dodatnih pristopih za učinkovitejše doseganje starejših starostnih skupin mladih.

Poleg kvantitativne ankete so bili podatki in vpogledi pridobljeni tudi s kvalitativnimi metodami. Izvedena je bila delavnica »Biti mlad v Mestni občini Koper«, na kateri so mladi z razpravo in skupinskim delom poglobljeno naslovili ključne izzive ter oblikovali predloge rešitev. Proces je bil dopolnjen še s fokusno skupino s predstavniki mladinskih organizacij v lokalni skupnosti, ki je omogočila strokoven vpogled v stanje mladinskega sektorja ter vlogo obstoječih podpornih mehanizmov za mlade.

Z uporabo kombinacije kvantitativnih in kvalitativnih metod je bila zagotovljena celovitejša analiza položaja mladih, ki presega zgolj statistični prikaz in vključuje tudi razumevanje njihovih izkušenj, potreb in pogledov.

Na podlagi analize vprašalnika je bilo identificiranih šest prednostnih področij, ki predstavljajo osrednji vsebinski okvir Strategije. V nadaljevanju Strategije je vsako prednostno področje obravnavano sistematično in pregledno. Najprej je predstavljeno izhodiščno stanje, ki temelji na izsledkih ankete, delavnic in relevantnih raziskav, temu sledijo opredeljeni cilji, predlagani ukrepi,

kazalniki spremljanja uspešnosti ter odgovorni nosilci izvajanja.

Prednostna področja so obravnavana po naslednjem zaporedju:

1. duševno zdravje
2. stanovanjske razmere
3. zaposlovanje in podjetništvo
4. izobraževanje in prosti čas
5. participacija mladih
6. mobilnost

Vsi ukrepi, navedeni v Strategiji, se bodo izvajali v okviru veljavne zakonodaje Republike Slovenije, sprejetih državnih ukrepov in usmeritev pristojnih ministrstev ter ob upoštevanju proračunskih zmoglosti Mestne občine Koper. Obseg in način izvajanja posameznih ukrepov bosta zato odvisna tudi od sistemskih rešitev, zakonskih podlag in finančnih mehanizmov, ki jih določa oziroma zagotavlja država.

PREDNOSTNA PODROČJA

6.1 Duševno zdravje

6.1.1 Stanje

Svetovna zdravstvena organizacija je leta 1948 sprejela definicijo zdravja, ki zdravja ne definira le kot odsotnost bolezni in okvar, ampak tudi kot stanje popolnega telesnega, duševnega in socialnega blagostanja. Duševno zdravje mladih se oblikuje v prepletu osebnih, socialnih in okoljskih dejavnikov. Skrb za zdravje je tako rezultat medsebojnega delovanja posameznika, lokalne skupnosti in širšega družbenega okolja, pri čemer imajo občine pomembno vlogo pri ustvarjanju razmer, ki prebivalcem – zlasti mladim – omogočajo zdrav življenjski slog in pravočasno podporo.

Rezultati študije Mladina 2020 so pokazali, da duševno zdravje mladih v Sloveniji predstavlja eno ključnih razvojnih tveganj mladih. Raziskava ugotavlja, da se je osamljenost med mladimi od leta 2010 potrojila, doživljanje stresa podvojilo, upadlo pa je splošno zadovoljstvo mladih z življenjem. Podobne trende izpostavlja tudi Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ), ki v svojih analizah ugotavlja porast anksioznih in depresivnih simptomov med otroki, mladostniki in mlajšimi odraslimi, zlasti po obdobju epidemije COVID 19

(NIJZ, 2023). Pandemija COVID-19 je dodatno prispevala tudi k večji digitalni zasvojenosti mladih. Čeprav so mladi po spletu ohranjali stike, se izobraževali in pridobivali informacije, so hkrati postajali vedno bolj digitalno zasvojeni, duševno izčrpani in preobremenjeni (Kuhar in drugi, 2025).

Zgoraj navedene izsledke potrjujejo tudi rezultati ankete med mladimi v Mestni občini Koper potrjujejo. 34 % mladih je navedlo, da se pogosto do zelo pogosto soočajo z občutki anksioznosti, žalosti ali samomorilnimi mislimi, kar kaže na izrazito prisotnost duševnih stisk v lokalnem okolju. Hkrati večina mladih svoje splošno zdravje ocenjuje kot dobro, pri čemer je 41 % anketiranih telesno aktivnih več kot trikrat tedensko, 70 % mladih redko ali nikoli ne pije alkohola, 87 % ne uporablja konoplje, 90 % pa drugih psihoaktivnih snovi. Ta razkorak med relativno dobrimi kazalniki telesnega zdravja ter pogostimi duševnimi stiskami izpostavlja potrebo po bolj ciljno usmerjeni podpori duševnemu blagostanju mladih na lokalni ravni.

Zbrani podatki na lokalni, regionalni in nacionalni ravni jasno kažejo potrebo po dostopnih, nizkopražnih in preventivno usmerjenih oblikah podpore, ki mladim omogočajo hiter, varen – in če je treba – anonimen prvi stik s pomočjo, hkrati pa dolgoročno krepijo njihovo čustveno odpornost,

socialne veščine, spopadanje z vsakodnevnimi pritiski in izzivi sodobnega okolja.

V Mestni občini Koper že delujejo številni programi in storitve, ki poudarjajo preventivo, podporo duševnemu zdravju ter socialni vključenosti. Pomembno vlogo ima Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše Istre, ki nudi svetovalno in terapevtsko pomoč ter preventivne dejavnosti na področju duševnega zdravja otrok ter mladostnikov. V občini deluje tudi Dnevni center za otroke in mladostnike PetKA, namenjen preventivni obravnavi otrok in mladostnikov ter krepitvi njihovih socialnih in osebnih kompetenc. Na področju povezovanja skupnosti deluje Večgeneracijski center Morje+, ki spodbuja sodelovanje in solidarnost med generacijami ter mladim nudi priložnosti za aktivno vključevanje v ciljne populacije. Poleg tega Mestna občina Koper sofinancira preventivne dejavnosti v osnovnih šolah, usmerjene v krepitev duševnega zdravja, preprečevanje nasilja, zasvojenosti in drugih tveganih vedenj. Tako se krepi celostni in zgodnji preventivni pristop pri delu z otroki in mladimi.

Spodnji ukrepi so namenjeni doseganju naslednjih ciljev:

1. izboljšanje in krepitev duševnega zdravja mladih ter zmanjševanje pojavnosti duševnih stisk;
2. preprečevanje in zmanjševanje nekemičnih zasvojenosti, zlasti zasvojenosti z digitalnimi vsebinami in tehnologijo ter spodbujanje zdrave in uravnotežene rabe digitalnih orodij;
3. preprečevanje kemičnih zasvojenosti ter spodbujanje zdravega življenjskega sloga mladih;
4. izboljšanje in ohranjanje fizičnega zdravja mladih;
5. krepitev dostopnosti podpornih storitev in programov.

6.1.2 Ukrepi

UKREP 1:

Uvedba programa »S skupinskimi pogovori nad duševne stiske«

V sodobnem času, ko se mladi čedalje pogosteje soočajo z različnimi oblikami duševnih stisk, se kaže potreba po dostopnih in varnih oblikah podpore, ki omogočajo odprt pogovor, razumevanje ter občutek povezanosti z drugimi. Številni mladi se v obdobjih stiske soočajo z občutki osamljenosti in nerazumljenosti, zato je pomembno vzpostavljanje prostorov, v katerih lahko svoje izkušnje, čustva in misli delijo v varnem in čuječnem okolju.

Opis ukrepa:

Ukrep predvideva uvedbo strukturiranega programa skupinskih pogovornih srečanj, namenjenega mladim, ki se soočajo z duševnimi stiskami, s povečanim stresom in z občutki tesnobe, žalosti ali čustvene preobremenjenosti.

Program se tako neposredno odziva na ugotovitve e-ankete, ki je pokazala, da se 34 % mladih v Mestni občini Koper pogosto do zelo pogosto sooča z anksioznostjo, žalostjo ali samomorilnimi mislimi, pri čemer številni poudarjajo pomanjkanje varnih in dostopnih prostorov za pogovor o teh temah.

Namen programa je mladim omogočiti vključevanje v redna skupinska srečanja v varnem, zaupnem in strokovno vodenem okolju. Udeleženci bodo imeli priložnost deliti svoje izkušnje, razvijati čustveno pismenost ter se opolnomočiti z osnovnimi tehnikami spoprijemanja s stresom, anksioznostjo in vsakodnevnimi izzivi.

Cilji ukrepa so:

- ☀ izboljšati duševno zdravje mladih v Mestni občini Koper;
- ☀ okrepiti njihovo sposobnost prepoznavanja in obvladovanja vsakodnevnega stresa,

- ☀ krepi socialno povezanost mladih in zmanjševati občutke osamljenosti,
- ☀ zagotoviti dostopen, nizkopražen podporni prostor, ki mladim nudi prvi stik s pomočjo,
- ☀ prispevati h krepitvi psihološke odpornosti in socialnih veščin mladih in
- ☀ zmanjševati stigmo, povezano z duševnim zdravjem in iskanjem pomoči.

Odgovorni nosilec: Zavod za mladino, kulturo in turizem Koper, Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše Istre, organizacije, ki delujejo na področju duševnega zdravja

Kazalniki:

- ☀ število izvedenih srečanj
- ☀ število vključenih mladih

Časovni okvir:

- ☀ izbor izvajalca/izvajalcev programa in priprava programa do konca leta 2026
- ☀ začetek izvajanja programa v letu 2027

Leto	Kazalnik
2026	/
2027	10
2028	10
2029	10
2030	10

UKREP 2:

Širitev psihosocialnih storitev za mlade po načelu *drop-in*

V zadnjih letih se povečujejo potrebe mladih po dostopni, hitri in anonimni psihosocialni podpori, pri tem pa številni še vedno naletijo na ovire pri iskanju pomoči, kot so dolge čakalne dobe, administrativni postopki ali stigma, povezana z duševnimi stiskami.

Opis ukrepa:

Ukrep predvideva širitev programa Posvetovalnice, ki jo izvaja Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše Istre s termini *drop-in* v Centru mladih Koper, katerega namen je odpiranje prostora za pogovor, izražanje stiske in opolnomočenje mladih. Mladi se lahko brez predhodne najave in brez administrativnih ovir glede na svoje potrebe, vključijo v individualni ali manjši skupinski pogovor.

Oblika *drop-in* tako predstavlja pomembno prvo, nizkopražno vstopno točko v sistem podpore, ki mladim omogoča hiter stik s strokovnjakom v znanem in varnem okolju.

Storitev *drop-in* je brezplačna, zaupna, nizkopražna in namenjena predvsem razbremenitvi, temeljni psihosocialni podpori ter zgodnjemu prepoznavanju duševnih stisk, pri čemer pa tak pogovor seveda ne nadomešča terapevtske obravnave in mlade po potrebi usmeri v nadaljnje oblike pomoči (npr. svetovalne ali zdravstvene storitve).

Cilji ukrepa so:

- ☀ povečati dostopnost psihosocialne podpore za mlade,
- ☀ omogočiti hiter in varen prvi stik s pomočjo,
- ☀ prispevati k zgodnjemu prepoznavanju duševnih stisk,
- ☀ zmanjšati ovire pri iskanju pomoči in destigmatizirati težave na področju duševnega zdravja,
- ☀ okrepiti vlogo Centra mladih Koper kot podpornega prostora za mlade.

Odgovorni nosilec: Zavod za mladino, kulturo in turizem Koper, Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše Istre

Kazalniki:

- ☀ število izvedenih terminov *drop-in*

Časovni okvir:

Leto	Kazalnik
2026	/
2027	5
2028	5
2029	5
2030	5

UKREP 3:**Ozaveščanje in podpora razvoju ter krepitvi digitalnih anonimnih psihosocialnih svetovalnic za mlade**

V sodobnem okolju, kjer mladi velik del komunikacije in iskanja informacij prenašajo v digitalni prostor, se kot pomemben izziv kaže dostopnost pravočasne in mladim prilagojene psihosocialne podpore. Ob tem številni mladi zaradi stigme, strahu pred obsojanjem ali občutka nelagodja težje poiščejo pomoč v neposrednem, osebni stiku, kar lahko vodi v odlašanje z iskanjem podpore. Digitalne anonimne oblike svetovanja so zato pomembna dopolnitev obstoječih storitev, saj omogočajo nizkopražen, varen in diskreten prvi stik s strokovno pomočjo.

Opis ukrepa:

Ukrep je usmerjen v spodbujanje, podporo in krepitev dostopa mladih do digitalnih anonimnih psihosocialnih svetovalnic, ki omogočajo pisno komunikacijo s strokovnimi delavci (npr. s spletnimi klepeti ali po drugih digitalnih kanalih). Mladim tovrstna oblika svetovanja omogoča, da varno, zaupno in anonimno izrazijo svoje stiske, vprašanja ali dileme ter prejmejo strokoven odziv, osnovno psihosocialno podporo in morebitno nadaljnjo usmeritev.

Posebna prednost digitalne anonimne svetovalnice je njena dostopnost, saj omogoča stik s pomočjo tudi tistim mladim, ki se zaradi stigme,

strahu, časovnih omejitev ali drugih osebnih okoliščin težje odločajo za osebni stik. Ukrep zato predvideva tudi aktivno informiranje in ozaveščanje mladih o obstoju tovrstnih storitev ter njihovo promocijo v šolah, mladinskih prostorih in digitalnih okoljih, kjer se mladi zadržujejo.

V okviru ukrepa je predvideno spodbujanje sodelovanja z obstoječimi ali razvijajočimi se programi digitalnih anonimnih svetovalnic, ki predstavljajo nizkopražno vstopno točko v sistem pomoči, zlasti za mlade, ki se zaradi stigme, strahu ali drugih ovir težje odločajo za osebni stik.

Cilji ukrepa so:

- ☀ povečati dostopnost digitalne anonimne psihosocialne pomoči za mlade,
- ☀ omogočiti varen, zaupen in nizkopražni prvi stik s strokovno pomočjo,
- ☀ spodbuditi zgodnje prepoznavanje in naslovicev duševnih stisk,
- ☀ zmanjševati ovire pri iskanju pomoči ter prispevati k destigmatizaciji duševnega zdravja,
- ☀ dopolniti in nadgraditi obstoječe lokalne oblike podpore z digitalnimi, mladim bližjimi načini pomoči in
- ☀ okrepiti povezanost med digitalnimi in lokalnimi storitvami podpore za mlade.

Odgovorni nosilec: Mestna občina Koper, Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše Istre, organizacije, ki delujejo na področju duševnega zdravja

Kazalnik:

- ☀ izvedene aktivnosti za promocijo in ozaveščanje uporabe digitalnih anonimnih psihosocialnih svetovalnic

Časovni okvir:

- ☀ začetek izvajanja aktivnosti do konca leta 2027

UKREP 4:**Krepitev kompetenc mladinskih delavcev za preventivo in zgodnje prepoznavanje tvegane rabe psihoaktivnih substanc**

Mladinski delavci in drugi strokovni sodelavci, ki so v neposrednem in rednem stiku z mladimi, so pomemben podporni steber pri prepoznavanju in naslavljanju različnih tveganih vedenj. Zaradi kompleksnosti sodobnih izzivov, povezanih z rabo psihoaktivnih substanc ter z njimi povezanih vedenjskih vzorcev, je bistvenega pomena sistematično krepiti njihove kompetence za pravočasno prepoznavanje tveganj ter ustrezno in strokovno odzivanje.

Opis ukrepa:

Ukrep predvideva sistematično usposabljanje mladinskih delavcev in drugih strokovnih sodelavcev za prepoznavanje tveganih vzorcev vedenja, tvegane rabe psihoaktivnih substanc ter za izvajanje osnovnih preventivnih aktivnosti za mlade.

Usposabljanja bodo vsebinsko osredotočena na aktualne oblike tveganih vedenj med mladimi, s posebnim poudarkom na:

- ☀ rabi elektronskih cigaret in drugih tobačnih izdelkov,
- ☀ prekomernem uživanju energijskih pijač,
- ☀ rabi različnih psihoaktivnih substanc in
- ☀ sočasnem pojavljanju tvegane rabe substanc s pomanjkanjem spanja, izrazitim stresom ter prekomerno rabo digitalnih tehnologij.

Mladinski delavci bodo v okviru usposabljanj pridobili znanja o prepoznavanju zgodnjih znakov tveganega vedenja, o vzpostavljanju zaupanja in odpiranju pogovora z mladimi na njim prijazen in nestigmatizirajoč način ter o ustreznem usmerjanju mladih v nadaljnje oblike strokovne pomoči, kadar bo to potrebno.

Poleg usposabljanj ukrep vključuje tudi izvajanje krajših, ciljno usmerjenih preventivnih in ozaveščevalnih aktivnosti za mlade v mladinskih prostorih, vzgojno-izobraževalnih zavodih in drugih okoljih, kjer se mladi zadržujejo. Aktivnosti bodo usmerjene v ozaveščanje o tveganjih ter krepitev zaščitnih dejavnikov, kot so socialne veščine, kritično mišljenje in odgovorno odločanje.

Ukrep vključuje tudi spremljanje izvajanja usposabljanj in aktivnosti ter prepoznavanje potreb mladinskih delavcev, kar omogoča sprotno prilagajanje vsebin in dolgoročno krepitev kakovosti mladinskega dela na področju preventive.

Cilji ukrepa so:

- ☀ okrepiti strokovne kompetence mladinskih delavcev na področju preventivnih dejavnosti,
- ☀ izboljšati zgodnje prepoznavanje tveganih vedenj med mladimi,
- ☀ zagotoviti ustrezno in pravočasno usmerjanje mladih v strokovne oblike pomoči in
- ☀ krepiti vlogo mladinskega sektorja v lokalni preventivni mreži.

Odgovorni nosilec: Zavod za mladino, kulturo in turizem Koper, organizacije s področja duševnega zdravja

Kazalniki:

- ☀ število izvedenih usposabljanj

Časovni okvir:

Leto	Kazalnik
2026	/
2027	1
2028	2
2029	3
2030	3

UKREP 5:**Preprečevanje medvrstniškega nasilja**

Medvrstniško nasilje je kompleksen družbeni pojav, ki nastane kot preplet individualnih lastnosti, dinamike vrstniških odnosov ter širših norm in odzivnosti okolja na agresivno vedenje. Njegovo učinkovito preprečevanje in zmanjševanje zato zahteva celosten in usklajen pristop, ki presega zgolj odzivanje na posamezne incidente in vključuje sodelovanje različnih lokalnih deležnikov, kot so vzgojno izobraževalni zavodi, mladinske organizacije, centri za socialno delo, zdravstvene institucije, represivni in varnostni organi ter širša lokalna skupnost.

Opis ukrepa:

Ukrep predvideva spodbujanje ter uvedbo in uporabo medvrstniške mediacije kot metode za mirno reševanje konfliktov v prostore mladinskih organizacij in vzgojno-izobraževalnih ustanov. Aktivnosti v okviru ukrepa bodo usmerjene v izboljševanje medosebnih odnosov, krepitev socialnih in čustvenih veščin mladih ter spodbujanje nenasilnih načinov reševanja konfliktov. Posebej poudarjeno bo opolnomočenje mladih za aktivno in odgovorno vlogo pri soustvarjanju varnega okolja, vključno z vlogo opazovalcev nasilja ter lokalnimi ambasadormi nenasilne komunikacije.

Ker pa učinkovito preprečevanje medvrstniškega nasilja zahteva širšo skupnostno vključenost, ukrep vključuje tudi izvajanje praktičnih usposabljanj za prepoznavanje, preprečevanje in ustrezno odzivanje na medvrstniško nasilje za osebe, ki delajo z mladimi zunaj formalnega šolskega sistema. Ta usposabljanja bodo namenjena npr. trenerjem v športnih klubih, mentorjem v prostovoljnih in kulturnih društvih ter drugim odraslim, ki imajo pomembno vlogo pri oblikovanju varnega okolja za mlade. Posebna pozornost pa bo namenjena tudi usklajevanju aktivnosti, jasni razdelitvi vlog ter kontinuiranemu izvajanju preventivnih in podpornih programov.

Pomemben vidik ukrepa je tudi povezovanje z drugimi oblikami podpore na področju duševnega zdravja, saj je medvrstniško nasilje pogosto povezano z duševnimi stiskami mladih. Vzpostavljeni bodo jasni načini sodelovanja in usmerjanja mladih v ustrezne oblike pomoči, kadar bo to potrebno.

Cilji ukrepa so:

- ☀ zmanjšati pojavnost in ponavljanje medvrstniškega nasilja,
- ☀ izboljšati občutek varnosti in pripadnosti med mladimi,
- ☀ okrepiti socialne in čustvene kompetence mladih ter nenasilne načine reševanja konfliktov,
- ☀ opolnomočiti mlade za aktivno in odgovorno vlogo pri preprečevanju nasilja,
- ☀ opolnomočiti mlade in odrasle za prepoznavanje in ustrezno odzivanje na nasilje in
- ☀ okrepiti sodelovanje med deležniki pri preprečevanju medvrstniškega nasilja.

Odgovorni nosilec: Mestna občina Koper, organizacije s področja preprečevanja nasilja, vzgojno-izobraževalni zavodi, Zavod za mladino, kulturo in turizem Koper

Kazalniki:

- ☀ število izvedenih preventivnih aktivnosti in usposabljanj o medvrstniški mediaciji in o prepoznavanju medvrstniškega nasilja

Časovni okvir:

Leto	Kazalnik
2026	/
2027	2
2028	2
2029	2
2030	2

6.2 Stanovanjske razmere

6.2.1 Stanje

Samostojno bivanje je eden od ključnih pogojev za osamosvajanje mladih in doseganje njihove ekonomske in socialne avtonomije. Hkrati pa je stanovanjska problematika eden od bistvenih izviriv za mlade po vsej Sloveniji.

Glede na podatke Eurostata (Eurostat, 2025) za leto 2024 so se mladi v Sloveniji od svojih staršev odselili pri povprečni starosti 29,1 leta, kar je skoraj tri leta kasneje od povprečja Evropske unije. To kaže na otežen prehod mladih v samostojno življenje, pri čemer je stanovanjska dostopnost eden ključnih dejavnikov.

V Mestni občini Koper, kjer je pomemben del gospodarstva turizem, je stanovanjska problematika mladih še posebej izrazita. Izziv predstavlja predvsem kratkoročno oddajanje stanovanj (npr. na platformah, kot je Airbnb), kar dodatno zmanjšuje ponudbo dolgoročnih najemov. Posledično se mladi soočajo z:

- ☀ visokimi najemninami,
- ☀ negotovimi in kratkoročnimi najemnimi razmerji in
- ☀ s sezonskimi izselitvami v času turistične sezone.

Za Mestno občino Koper je značilna tudi specifična struktura najemnega trga, saj se stanovanja med študijskim letom oddajajo študentom, poleg pa turistom. Posledično je delež dolgoročnih najemov zelo majhen, prevladujejo pa pogodbe za obdobje do enega leta ali celo manj, kar mladim onemogoča stabilno bivanje, zaradi česar so primorani v iskanje alternativnih bivanjskih rešitev.

Hkrati se povečuje razkorak med prihodki mladih in cenami najemnin ter nepremičnin. Dohodki mladih, zlasti tistih na začetku poklicne poti ali v nestandardnih oblikah zaposlitve, ne sledijo rasti cen na nepremičninskem trgu. Posledično mladi namenjajo nesorazmerno visok delež svojih prihodkov za stanovanjske stroške, kar zmanjšuje njihovo finančno varnost, omejuje možnosti varčevanja ter podaljšuje obdobje ekonomske odvisnosti.

Na stanovanjsko dostopnost dodatno vpliva tudi struktura trga dela, saj se mladi čedalje pogosteje vključujejo v nestandardne oblike zaposlitve, kot so pogodbe za določen čas, projektno delo ali druge atipične oblike dela. Take oblike zaposlitev zmanjšujejo njihovo kreditno sposobnost, saj jih finančne institucije pogosto ocenjujejo kot manj stabilne, kar mladim otežuje dostop do stanovanjskih posojil in dolgoročnega načrtovanja bivanja.

Stanovanjska problematika mladih hkrati prispeva k poglobljanju socialnih neenakosti. Mladi, ki razpolagajo s finančno podporo družine ali možnostjo dedovanja nepremičnin, imajo bistveno boljše pogoje za reševanje stanovanjskega vprašanja kot tisti, ki take podpore nimajo. To ustvarja neenake izhodiščne pogoje za osamosvajanje in dolgoročno socialno ter ekonomsko stabilnost.

Mladi pričajo tudi o omejeni dostopnosti do javnih neprofitnih stanovanj in nezadostnih kapacitetah študentskih domov. Kljub temu pa je v poročilu Urbanističnega inštituta Republike Slovenije izpostavljeno, da je bila Mestna občina Koper leta 2021 ena od občin z največjim deležem nenaseljenih stanovanj (21,3 %) (UI RS, 2025).

Dolgotrajna stanovanjska negotovost pomembno vpliva tudi na druge življenjske odločitve mladih. Ti pogosto odlašajo z ustvarjanjem družine, podaljšujejo obdobje izobraževanja ali se odločajo za selitev v druge regije oziroma tujino, kjer so stanovanjske razmere ugodnejše. Taki trendi ima-

jo dolgoročne posledice za demografsko strukturo in razvojni potencial lokalnega okolja.

Opisano stanje torej kaže na potrebo po celovitem pristopu k reševanju stanovanjske problematike mladih v Mestni občini Koper kot enega od prioritarnih področij za mlade.

Javni stanovanjski sklad Mestne občine Koper je v vseh dosedanjih javnih razpisih za dodelitev neprofitnih stanovanj v najem, skladno z določili Pravilnika o dodeljevanju neprofitnih stanovanj v najem (Uradni list RS, št. 14/04 in spremembe) dodatno stimuliral mlade družine. Gre za dodatno točkovanje vlog družin z najmanj enim otrokom, v kateri nobeden od staršev ni bil star več kot 35 let, pri čemer se za mlado družino ni štela samo življenjska skupnost obeh staršev in otrok, ampak tudi vse druge družinske oblike. V letu 2025 je Javni stanovanjski sklad Mestne občine Koper objavil tudi razpis za najem dveh občinskih stanovanj v mestnem jedru, namenjenima mladim.

Spodnji ukrepi so namenjeni doseganju naslednjih ciljev:

1. olajšati mladim dostop do stanovanjskih kreditov in tako podpirati njihov prehod v samostojno bivanje;
2. zagotoviti stabilne in dostopne bivanjske razmere za mlade;
3. spodbujati stabilnost in strukturo najemniškega trga za mlade;
4. povečati število dostopnih, predvsem javnih stanovanj za mlade;
5. zmanjšati odseljevanje mladih v sosednje občine;
6. dolgoročno stabilizirati bivanjske razmere mladih.

Pomembno pa je poudariti, da je v občini trenutno v različnih fazah načrtovanja in gradnje več kot 700 novih stanovanjskih enot, kar je pomemben korak k povečanju ponudbe na trgu.

Ciljna skupina v nadaljevanju navedenih ukrepov so mladi do 35. leta starosti s stalnim prebivališčem v Mestni občini Koper, ki:

- ☀ rešujejo prvo stanovanjsko vprašanje na območju Mestne občine Koper.

Med ukrepi s področja stanovanjske problematike lahko mladi uveljavljajo le enega izmed razpoložljivih ukrepov, medtem ko ta omejitev ne velja za ukrep znižanja plačila vrtca za en dohodkovni razred.

6.2.2 Ukrepi

UKREP 1:

Subvencija v določeni višini dogovorjene fiksne obrestne mere za prvo obdobje odplačevanja bančnega posojila, in sicer za 5 let

Višina mesečnih obveznosti iz naslova stanovanjskih posojil je v veliki meri odvisna od obrestne mere, ki pomembno vpliva na dostopnost financiranja. V obdobju povišanih obrestnih mer se finančna obremenitev mladih pri najemu kredita dodatno poveča, kar zmanjšuje njihovo kreditno sposobnost in odločitve za reševanje stanovanjskega vprašanja z nakupom ali gradnjo nepremičnine.

Opis ukrepa:

Ukrep zato predvideva finančno subvencijo za mlade pri najemu stanovanjskega bančnega posojila za nakup ali gradnjo prve nepremičnine. Subvencija se nanaša na znižanje oziroma sofinanciranje fiksne obrestne mere v prvih petih letih odplačevanja bančnega posojila, ki je za mlade finančno najzahtevnejše obdobje.

Namen ukrepa je povečati dostopnost stanovanjskih posojil za mlade, zmanjšati začetno finančno obremenitev ter spodbuditi zgodnejše in stabilnejše reševanje stanovanjskega vprašanja. Ukrep

hkrati prispeva k večji socialni varnosti mladih in dolgoročni stabilizaciji bivanjskih razmer v občini.

Cilji ukrepa so:

- ☀ povečanje števila mladih, ki se odločijo za nakup ali gradnjo prve nepremičnine,
- ☀ zmanjšanje starosti ob osamosvojitvi,
- ☀ izboljšanje kreditne dostopnosti za mlade,
- ☀ povečanje dolgoročne bivanjske stabilnosti mladih v Mestni občini Koper in
- ☀ zmanjšanje odseljavanja mladih v druge občine.

Odgovorni nosilec: Mestna občina Koper, Javni stanovanjski sklad Mestne občine Koper

Kazalniki:

- ☀ pripravljen akt

Časovni okvir:

- ☀ priprava akta do konca leta 2027 in
- ☀ objava postopka izbora upravičencev v letu 2028

UKREP 2:

Enkratna subvencija za nakup ali obnovo nepremičnine, in sicer za prvo reševanje stanovanjskega vprašanja

Zahteva po lastnih sredstvih oziroma pologu, ki praviloma znaša od 20 do 30 % vrednosti nepremičnine, je za mlade ob visokih cenah nepremičnin pomembna finančna ovira pri reševanju prvega stanovanjskega vprašanja. Visoki začetni stroški pogosto onemogočajo ali časovno odlagajo odločitev za nakup ali gradnjo nepremičnine.

Hkrati se del mladih za reševanje stanovanjskega vprašanja odloča za obnovo obstoječih nepremičnin, zlasti v starejših objektih ali v zaledju občine, kjer pa je treba izvesti različne stopnje investicijskih del – od osnovne sanacije do celovite prenove.

Opis ukrepa:

Ukrep na tem področju tako predvideva vzpostavitev mehanizma enkratne finančne subvencije za mlade ob nakupu, gradnji ali obnovi prve nepremičnine oziroma primerne nepremičnine za mlade, ki izpolnjujejo pogoje za dodelitev.

Cilji ukrepa so:

- ☀ olajšati mladim dostop do stanovanjskega posojila ter zmanjšati finančno breme začetnega lastnega vložka,
- ☀ spodbuditi nakup in obnovo obstoječih nepremičnin,
- ☀ prispevati k oživiljanju zaledja in mestnega jedra in
- ☀ povečati dostopnost primernih stanovanjskih rešitev za mlade.

Odgovorni nosilec: Mestna občina Koper, Javni stanovanjski sklad Mestne občine Koper

Kazalniki:

- ☀ pripravljen akt

Časovni okvir:

- ☀ priprava akta do konca leta 2027 in
- ☀ objava postopka izbora upravičencev v letu 2028

UKREP 3:

Subvencioniranje najemnine za mlade in mlade družine, ki so v tržnih najemnih stanovanjih

Visoke cene tržnih najemnin predstavljajo enega ključnih izzivov na področju stanovanjske dostopnosti za mlade. V razmerah omejene ponudbe dolgoročnih najemnih stanovanj in izrazitega pritiska turističnega oddajanja so mladi pogosto primorani sprejemati nestabilne najemne pogoje, pri čemer velik delež njihovih prihodkov predstavlja strošek bivanja.

Opis ukrepa:

Namen ukrepa je vzpostaviti mehanizem za subvencioniranje najemnin v določenem deležu najemnine v skladu z določenimi pogoji in merili, in sicer za mlade in mlade družine, ki bivajo v tržnih najemnih stanovanjih in imajo veljavno odločbo o subvenciji tržne najemnine.

Z zmanjšanjem finančnega bremena najemnin za mlade se bodo izboljšali pogoji za njihovo samostojno in stabilno bivanje ter omogočilo ustvarjanje prihrankov za nadaljnje reševanje stanovanjskega vprašanja. Ukrep bo prispeval tudi k večji socialni varnosti in zadrževanju mladih v Mestni občini Koper.

Cilji ukrepa so:

- ☀ večja dostopnost najemnih stanovanj za mlade in mlade družine,
- ☀ finančna razbremenitev iz naslova plačevanja tržne najemnine,
- ☀ omogočanje ustvarjanja prihrankov za nadaljnje reševanje stanovanjskega vprašanja,
- ☀ spodbujanje dolgoročnejših najemnih razmerij in
- ☀ zmanjšanje odseljavanja mladih iz Mestne občine Koper.

Odgovorni nosilec: Mestna občina Koper, Javni stanovanjski sklad Mestne občine Koper

Kazalniki

- ☀ pripravljen akt in
- ☀ št. upravičencev

Časovni okvir:

- ☀ priprava akta do konca leta 2027

Št. upravičencev:

Leto	Kazalnik
2026	/
2027	10
2028	10

Leto	Kazalnik
2029	10
2030	10

UKREP 4:**Oprostitev plačila vrtca za en dohodkovni razred**

Cene nepremičnin v Mestni občini Koper spadajo med najvišje v državi, kar je znatna finančna obremenitev za mlade družine. Te se ob reševanju stanovanjskega vprašanja pogosto soočajo z visokimi mesečnimi obveznostmi iz naslova stanovanjskih bančnih posojil ali najemnin, pri čemer drugo finančno obremenitev gospodinjstva predstavlja tudi strošek predšolske vzgoje.

Opis ukrepa:

Ukrep predvideva znižanje plačila vrtca za en dohodkovni razred za starše oziroma mlade družine, ki rešujejo svoj prvi stanovanjski problem. Tako naj bi staršem, ki predložijo dokazila o reševanju prvega stanovanjskega problema z nakupom nepremičnine na območju Mestne občine Koper in za katero odplačujejo stanovanjski kredit, pod pogojem, da imata starš, ki je kreditotemalec, in otrok na naslovu nepremičnine, za katero odplačujejo stanovanjski kredit, prijavljeno stalno prebivališče, hkrati pa nihče od oseb, ki se upoštevajo v postopku odločanja o znižanem plačilu vrtca, ni lastnik ali solastnik drugih stavb ali delov stavb.

Namen ukrepa je delna razbremenitev gospodinjstev s predšolskimi otroki zaradi stroškov plačevanja vrtca. Ukrep je namenjen izboljšanju finančne dostopnosti predšolske vzgoje ter razbremenitvi mladih družin v obdobju, ko se soočajo z visokimi življenjskimi in stanovanjskimi stroški. Posredno ukrep spodbuja tudi zgodnje vključevanje otrok v predšolsko vzgojo in vrnitev staršev na trg dela.

Cilji ukrepa so:

- ☀ finančna razbremenitev mladih družin ob reševanju prvega stanovanjskega problema in
- ☀ večja stabilnost bivanjskih razmer mladih družin

Odgovorni nosilec: Mestna občina Koper

Kazalniki:

- ☀ število družin, ki plačuje nadomestila za vrtce po nižjem dohodkovnem razredu

Časovni okvir:

Leto	Kazalnik
2026	/
2027	100
2028	100
2029	100
2030	100

UKREP 5:

Prednostno reševanje stanovanjske problematike za mlade in mlade družine z zagotavljanjem javnih najemnih stanovanj Javnega stanovanjskega sklada Mestne občine Koper

Kljub aktivni gradnji novih stanovanjskih enot v Mestni občini Koper povpraševanje po javnih najemnih stanovanjih bistveno presega razpoložljive zmogljivosti. Na javnih razpisih število prosilcev večkratno presega število razpoložljivih stanovanj, mladi pa zaradi visokih cen nepremičnin in najemnin na trgu pri tem težko konkurirajo in so pogosto primorani reševati stanovanjsko vprašanje zunaj občine. Na javnem razpisu leta 2023 je za dodelitev 75 stanovanjskih enot prispelo 815 vlog, kar pomeni, da je brez stanovanja ostalo več kot 90 % prosilcev.

Obstoječi sistem točkovanja pri dodeljevanju neprofitnih stanovanj zelo poudarja socialni položaj občanov, zaradi česar mladi posamezniki in mlade družine pogosto ne dosežejo zadostnega števila točk za pridobitev stanovanja, čeprav rešujejo prvo stanovanjsko vprašanje.

Opis ukrepa:

Namen ukrepa je prilagoditi obstoječi sistem dodeljevanja javnih najemnih stanovanj tako, da se mlade in mlade družine uvrsti med prednostne kategorije upravičencev. To delno že vključuje Pravilnik o oddaji javnih najemnih stanovanj. Dodatno pa bi tej kategoriji prosilcev dali prednost s posameznimi javnimi razpisi, v katerih bi razpisne pogoje in točkovalni sistem prilagodili tako, da bo omogočena bolj uravnotežena obravnava mladih kot posebne ciljne skupine.

Cilji ukrepa so:

- ☀ večja dostopnost javnih najemnih stanovanj za mlade in mlade družine,
- ☀ večja stabilnost bivanjskih razmer mladih in mladih družin,
- ☀ zmanjšanje odseljavanja mladih iz občine in
- ☀ bolj uravnotežena struktura upravičencev do javnih stanovanj.

Odgovorni nosilec: Javni stanovanjski sklad Mestne občine Koper

Kazalniki:

- ☀ število dodeljenih stanovanj, namenjenih mladim in mladim družinam

Časovni okvir:

- ☀ začetek dodeljevanja prvih stanovanj do konca leta 2027

UKREP 6:**Subvencioniranje komunalnega prispevka za mlade in mlade družine**

Komunalni prispevek je obvezen enkratni strošek, povezan z gradnjo ali rekonstrukcijo stanovanjskih objektov, ki ga je treba poravnati še pred pridobitvijo gradbenega dovoljenja. Za mlade in mlade družine, ki prvič rešujejo stanovanjsko vprašanje, je ta strošek pogosto dodatna finančna obremenitev v sicer že tako zahtevni začetni fazi investicije.

Opis ukrepa:

Ukrep predvideva subvencioniranje komunalnega prispevka v določenem deležu, ki ga je treba ob gradnji ali rekonstrukciji nepremičnine v enkratnem znesku poravnati še pred pridobitvijo gradbenega dovoljenja. Investicija mora biti izvedena na območju Mestne občine Koper. Cilj ukrepa je mladim in mladim družinam prihraniti sredstva v fazi izgradnje ali rekonstrukcije nepremičnine.

Cilji ukrepa so:

- ☀ povečanje števila mladih, ki se odločijo za gradnjo ali rekonstrukcijo nepremičnine,
- ☀ večja izkoriščenost zemljišč in obstoječega stavbnega fonda,
- ☀ povečanje bivanjskih možnosti v zaledju občine,
- ☀ zmanjšanje odseljavanja mladih iz občine.

Odgovorni nosilec: Mestna občina Koper

Kazalniki:

- ☀ pripravljen akt
- ☀ število subvencioniranih komunalnih prispevkov

Časovni okvir:

Leto	Kazalnik
2026	/
2027	/

Leto	Kazalnik
2028	10
2029	10
2030	10

6.3 Zaposlovanje in podjetništvo**6.3.1 Stanje**

Področje zaposlovanja je poleg stanovanjske problematike eden ključnih dejavnikov za uspešno osamosvajanje mladih. Dostop do stabilne in kakovostne zaposlitve neposredno vpliva na finančno neodvisnost, možnost za ustvarjanje lastnega gospodinjstva in aktivno vključevanje mladih v lokalno skupnost. Zaposlitvene priložnosti hkrati pomembno določajo, ali bodo mladi svojo prihodnost gradili v lokalnem okolju ali pa se bodo zaradi njihovega pomanjkanja odločili za selitev drugam.

Čeprav podatki kažejo razmeroma ugodno sliko – stopnja brezposelnosti med mladimi v Sloveniji je bila v letu 2025 5,1-odstotna in se zadnja leta znižuje –, ti kazalniki ne odražajo v celoti kakovosti zaposlitev in stabilnosti kariernih poti mladih. Mladi se pogosto soočajo z negotovimi oblikami dela, s prekarnimi oblikami dela, omejenimi možnostmi napredovanja ter z neskladjem med pridobljenimi kompetencami in potrebami na trgu dela.

Poseben izziv predstavlja skupina mladih, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo (NEET). V letu 2024 je bil njihov delež v Sloveniji 7,6-odstoten, kar pomeni, da pomemben del mladih ostaja zunaj ključnih sistemov vključevanja. Ti mladi pogosto potrebujejo ciljno usmerjeno, individualizirano podporo, saj se soočajo z večplastnimi ovirami – od socialno-ekonomskih dejavnikov do

učnih težav in duševnih stisk –, ki otežujejo njihov prehod v zaposlitev ali nadaljnje izobraževanje.

Zato je pri oblikovanju ukrepov na področju zaposlovanja in podjetništva pomembno pomisliti na vse mlade, tudi na skupino mladih z manj priložnostmi, ki so zaradi nižjega socialno-ekonomskega statusa, intelektualnih ali učnih težav ter duševnih stisk bolj izpostavljeni tveganju za osip in se zaradi tega soočajo z oteženim preходом v zaposlitev ali nadaljnje izobraževanje. OECD v svojih priporočilih za Slovenijo predlaga razvoj ciljno usmerjenih, individualiziranih podpornih programov za podporo prehodu iz šole v zaposlitev (OECD, 2021).

Analize pa dodatno kažejo izrazit potencial na področju podjetništva: kar 40 % mladih se namreč zanima za samostojno podjetniško pot. Kljub temu pa obstoječe podporno okolje in izobraževalni sistem pogosto ne zagotavljata dovolj praktičnih izkušenj, mentorstva in varnih priložnosti za preizkušanje idej. Poleg tega mlade zanimajo novi in netipični poklici, ki pa jih v formalnih izobraževalnih programih še vedno premalo sistematično spoznavajo.

Navedeni izzivi zato kažejo potrebo po celostnem pristopu, ki presega zgolj zmanjševanje brezposelnosti in se osredotoča na kakovostne, trajnostne in vključujoče karierne poti mladih. Ključno je razvijati podporno okolje, ki mladim omogoča pridobivanje praktičnih izkušenj, razvoj kompetenc, dostop do mentorstva ter varno eksperimentiranje s podjetniškimi idejami.

Obstoječe podporno okolje v Mestni občini Koper na področju zaposlovanja in podjetništva mladih že vključuje več deležnikov in programov, ki prispevajo k razvoju kompetenc in večji zaposljivosti. Ljudska univerza Koper z izobraževalnimi programi in programi usposabljanja nudi priložnosti za pridobivanje novih znanj, prekvalifikacije ter razvoj ključnih kompetenc za trg dela, pri čemer posebno pozornost namenja tudi ranljivim skupinam mladih. Regionalni razvojni center Koper

(RRC Koper) aktivno sodeluje pri spodbujanju podjetništva in zaposlovanja z različnimi projekti, mentorstvom in podpornimi programi, ki mladim omogočajo razvoj podjetniških idej ter vključevanje v lokalno gospodarsko okolje. Pomembno vlogo ima tudi podjetniški inkubator, ki mladim nudi podporno infrastrukturo, svetovanje, mentorstvo ter priložnost za mreženje in testiranje poslovnih idej v varnem okolju. Kljub razmeroma dobro razvitemu podporno-razvojnemu ekosistemu pa se kaže potreba po večji povezljivosti med deležniki, večji prepoznavnosti obstoječih programov med mladimi ter po nadgradnji ponudbe z bolj praktično usmerjenimi in dostopnimi oblikami podpore.

Spodnji ukrepi so namenjeni doseganju naslednjih ciljev:

1. razvoju podpornega podjetniškega okolja in promocije podjetniške miselnosti med mladimi;
2. izboljšanju poklicne orientacije in zaposljivosti mladih;
3. krepitvi zaposlitvenih kompetenc mladih;
4. spodbujanju inovativnosti med mladimi;
5. spodbujanju podpornega podjetniškega okolja z možnostjo preizkušanja idej.

6.3.2 Ukrepi

UKREP 1:

Spodbujanje programov praktičnega dela

Prehod iz izobraževanja na trg dela je za mnoge mlade eden ključnih in hkrati najzahtevnejših korakov. Kljub formalno pridobljeni izobrazbi se mladi pogosto soočajo s pomanjkanjem praktičnih izkušenj, delovnih navad ter stika z realnim delovnim okoljem, kar zmanjšuje njihovo konkurenčnost pri iskanju prve zaposlitve. Ta vrzel je še posebej izrazita pri mladih z manj priložnostmi, ki imajo omejen dostop do neformalnih mrež in podpornih mehanizmov.

Opis ukrepa:

Ukrep predvideva sistematično spodbujanje programov organiziranega praktičnega dela in pripravništev za mlade, kar vse omogoča pridobivanje delovnih izkušenj v realnem delovnem okolju. Program vključuje sodelovanje različnih izvajalcev, mentorsko podporo ter finančne spodbude za vključene udeležence.

Namen ukrepa je povečati zaposlitvene možnosti mladih ter okrepiti njihovo družbeno aktivacijo z vključevanjem v programe praktičnega dela in pripravništev. Program je namenjen brezposelnim mladim in mladim iskalcem zaposlitve, ki želijo pridobiti praktične izkušnje, delovne navade ter ključne kompetence za lažji vstop na trg dela.

V izvajanje ukrepa se bodo lahko vključili ustrezni izvajalci, ki bodo mladim zagotovili strukturirano praktično delo oziroma pripravništvo z jasno opredeljenimi nalogami, cilji in mentorsko podporo. Oblika, trajanje in obseg praktičnega dela se bodo prilagajali naravi posameznega področja ter obstoječim izobraževalnim in strokovnim standardom. Poseben poudarek bo namenjen sofinanciranju pripravništev na področju socialnega varstva, kjer obstaja prepoznana potreba po dodatni podpori mladim pri prehodu v zaposlitev ter hkrati dolgoročna potreba po strokovnem kadru. Namen ukrepa je tudi povezovanje izvajalcev z ustreznimi organizacijami v lokalnem okolju, kot so vzgojno-izobraževalne ustanove, Ljudska univerza, Univerza na Primorskem, Zavod za zaposlovanje, Svetovalni center za starše in mladostnike Istre ter ostali.

V okviru programa bo mladim zagotovljeno mentorstvo pri izvajalcu praktičnega dela ter temeljna finančna podpora za vključitev v program. Če bo treba, bodo za mentorje organizirane podporne aktivnosti ali usposabljanja, namenjena zagotavljanju kakovostne izvedbe praktičnega dela.

Cilji ukrepa so:

- ☀ povečati zaposljivost mladih z zagotavljanjem praktičnih delovnih izkušenj,
- ☀ olajšati prehod mladih iz izobraževanja v zaposlitev,
- ☀ okrepiti ključne kompetence mladih (npr. odgovornost, samoiniciativnost, timsko delo),
- ☀ zmanjšati delež mladih, ki so brezposelni ali izven izobraževanja (NEET),
- ☀ spodbuditi sodelovanje med delodajalci, izobraževalnimi institucijami in lokalnim okoljem,
- ☀ zagotoviti kakovostno mentorsko podporo mladim med vključitvijo v program in
- ☀ povečati zanimanje za poklice, v katerih primanjkuje kadra (zlasti na področju socialnega varstva).

Odgovorni nosilec: Mestna občina Koper, Zavod za mladino, kulturo in turizem, ponudniki praktičnega dela in pripravništev

Kazalniki:

- ☀ število mladih, vključenih v program praktičnega dela oziroma pripravništva, deležniki v lokalnem okolju na področju zaposlovanja in podjetništva

Časovni okvir:

Leto	Kazalnik
2026	/
2027	/
2028	5
2029	5
2030	10

UKREP 2:**Spodbujanje podpornega podjetniškega okolja za mlade (»od ideje do podjetja«)**

Podjetništvo je za mlade pomembna priložnost za ustvarjanje novih delovnih mest, razvoj inovativnih rešitev ter krepitev gospodarske vitalnosti lokalnega okolja. Mladi imajo pogosto veliko idej, znanja in motivacije, vendar jim pri prvih korakih v podjetništvo primanjkuje podpore, izkušenj in dostopa do ustreznega podpornega okolja. Zato je ključno razvijati in krepiti sistem in lokalno okolje, ki bosta mladim omogočala varno, postopno in fleksibilno preizkušanje podjetniških idej.

Opis ukrepa:

Ukrep je usmerjen v spodbujanje, razvoj in povezovanje podpornega podjetniškega okolja za mlade v Mestni občini Koper. Namesto vzpostavitve enotnega programa poudarja krepitev obstoječih struktur (npr. podjetniških inkubatorjev, razvojnih centrov in drugih podpornih organizacij) ter ustvarjanje razmer za nastanek novih oblik podpore mladim podjetnikom.

Ukrep vključuje podporo aktivnostim, ki mladim omogočajo razvoj podjetniških idej z mentorsko podporo, strokovnimi svetovanji, praktičnim usposabljanjem, mreženjem ter z dostopom do infrastrukture za delo in testiranje idej. Pri tem je posebej poudarjeno ustvarjanje priložnosti za praktične izkušnje, eksperimentiranje in postopno razvijanje poslovnih modelov.

Mestna občina Koper bo zato spodbujala sodelovanje med ključnimi deležniki (inkubatorji, izobraževalnimi institucijami, gospodarstvom in nevladnimi organizacijami) ter podpirala razvoj mladim dostopnih in prilagojenih oblik podjetniške podpore.

Cilji ukrepa so:

- ☀️ povečati delež mladih, ki se odločajo za podjetniško pot,

- ☀️ razviti in okrepiti podjetniške kompetence mladih (npr. iniciativa, finančna pismenost, vodenje),
- ☀️ omogočiti mladim razvoj in testiranje podjetniških idej v varnem okolju,
- ☀️ povečati število novih podjetniških pobud v lokalnem okolju,
- ☀️ spodbuditi inovativne in trajnostno naravnane poslovne modele in
- ☀️ vzpostaviti podporno mrežo mentorjev, strokovnjakov in organizacij za mlade podjetnike.

Odgovorni nosilec: Mestna občina Koper, podporno okolje gospodarstva

Kazalniki:

- ☀️ število programov, ki se izvajajo v lokalnem okolju

Časovni okvir:

Leto	Kazalnik
2026	/
2027	/
2028	5
2029	5
2030	10

UKREP 3:**Subvencije za zagonske stroške podjetnikov**

Začetna faza podjetniške poti je za mlade eden od največjih izzivov, saj pogosto nimajo dovolj finančnih virov za pokritje temeljnih zagonskih stroškov. Kljub pridobljenemu znanju in razvitim idejam se mnogi soočajo z oviro pri dejanskem vstopu na trg. Prav pomanjkanje začetnega kapitala pa je tisto, ki največkrat pomeni razliko med realizirano podjetniško idejo in opuščeno priložnostjo.

Opis ukrepa:

Ukrep predvideva dodelitev ciljno usmerjenih zagonskih subvencij podjetnikom, med drugim tudi mladim, za lažji prehod v samostojno podjetniško dejavnost. Program vključuje finančno podporo za kritje ključnih začetnih stroškov ter spodbuja trajnosten in premišljen vstop mladih na podjetniško pot.

Ukrep predvideva finančno podporo za kritje začetnih oziroma zagonskih stroškov, ki so potrebni za vzpostavitev in nadaljnje delovanje podjetja. Subvencije bodo namenjene sofinanciranju stroškov, povezanih z uresničevanjem podjetniške ideje, kot so začetne investicije, nakup osnovne opreme, stroški zagona dejavnosti, prilagoditve delovnega okolja ter drugi nujni zagonski izdatki.

Cilji ukrepa so:

- ☀ olajšati prehod mladih v samostojno podjetniško dejavnost,
- ☀ zmanjšati finančne ovire za zagon podjetja,
- ☀ povečati stopnjo realizacije podjetniških idej mladih,
- ☀ spodbuditi razvoj trajnostnih in inovativnih podjetniških pobud in

Odgovorni nosilec: Mestna občina Koper

Kazalniki:

pripravljen akt

Časovni okvir:

- ☀ priprava akta do konca leta 2027

UKREP 4:**Organizacija tekmovanja najboljših podjetniških idej za mlade**

Razvoj podjetniške miselnosti se pogosto začne že v zgodnjih fazah izobraževanja, ko mladi prvič prepoznavajo priložnosti, razvijajo ideje ter pridobivajo samozavest za njihovo predstavitev. Kljub temu številnim mladim primanjkuje

priložnosti, kjer bi lahko svoje ideje preizkusili v spodbudnem in strukturiranem okolju ter pridobili povratne informacije strokovnjakov. Učinkovit način za zgodnje odkrivanje talentov ter spodbujanje ustvarjalnosti in iniciativnosti pa so tekmovanja.

Opis ukrepa:

Ukrep predvideva letno organizacijo tekmovanja podjetniških idej za mlade, kar spodbuja razvoj inovativnih rešitev ter krepitev podjetniških kompetenc s praktično izkušnjo priprave in predstavitve ideje. Tekmovanje vključuje mentorsko podporo v pripravljalni fazi, javno predstavitev idej (pitch) ter strokovno ocenjevanje.

Namen ukrepa je spodbujati podjetniško razmišljanje, inovativnost in krepiti kompetence mladih pri pripravi in predstavitvi podjetniških idej. Tekmovanje je namenjeno dvema starostnima skupinama (mladim od 15. do 18. leta ter mladim od 19. do 25. leta). Mladi se lahko prijavijo posamično ali v skupinah, tekmovanje pa bo temeljilo na pripravi osnovnega poslovnega načrta in predstavitve (pitcha) ideje pred strokovno komisijo.

Predlagatelji zmagovalnih idej v obeh kategorijah bodo pridobili možnost nadaljnega razvoja svojih podjetniških zamisli v okviru podjetniškega inkubatorja, ki jim bo zagotovil enoletno mentorsko podporo, strokovno podporo ter vključitev v svoje storitve. Tako bo zagotovljena tudi kontinuiteta podpore – od ideje do njene dejanske realizacije.

Cilji ukrepa so:

- ☀ spodbujati podjetniško razmišljanje in inovativnost med mladimi,
- ☀ krepiti kompetence na področju priprave, strukturiranja in predstavitve podjetniških idej,
- ☀ povečati podjetniško aktivnost mladih v lokalnem okolju,
- ☀ omogočiti zgodnje odkrivanje in razvoj podjetniških talentov,

- ☀ vzpostaviti povezave med mladimi in lokalnimi podjetniškimi podpornimi institucijami in
- ☀ omogočiti najperspektivnejšim idejam nadaljnji razvoj v podpornih programih.

Odgovorni nosilec: Mestna občina Koper, Zavod za mladino, kulturo in turizem Koper

Kazalniki:

- ☀ izvedeno letno tekmovanje

Časovni okvir:

Leto	Kazalnik
2026	/
2027	1
2028	1
2029	1
2030	1

UKREP 5:

Krepitev podpore mladim z manj priložnostmi pri prehodu v zaposlitev

Mladi z manj priložnostmi se pri prehodu iz izobraževanja v zaposlitev pogosto soočajo s kompleksnimi in prepletenimi ovirami, ki presegajo zgolj pomanjkanje delovnih izkušenj. Socialno-ekonomski dejavniki, učne težave, pomanjkanje podpore ali duševne stiske lahko pomembno vplivajo na njihovo sposobnost vključevanja v trg dela. Zato ti mladi potrebujejo celostne, prilagojene in dolgotrajnejše podpirne programe, ki upoštevajo njihove specifične potrebe.

Opis ukrepa:

Ukrep je usmerjen v krepitev, povezovanje in nadgradnjo obstoječih podpornih aktivnosti za mlade z manj priložnostmi pri prehodu na trg dela. Poudarjen je razvoj dostopnega podpornega okolja, ki vključuje elemente karijerne orientacije,

razvoja delovnih kompetenc, praktičnih izkušenj ter individualizirane strokovne podpore.

Ukrep predvideva izvedbo aktivnosti za vključevanje in pripravo mladih na vključevanje v delovno okolje s kombinacijo karijerne orientacije, praktičnega dela in individualizirane podpore. Posebej poudarjena sta zagotavljanje individualiziranega spremljanja mladih ter ustvarjanje priložnosti za pridobivanje praktičnih izkušenj v realnem delovnem okolju, seveda ob ustrezni mentorski podpori in spremljanju. Ukrep prispeva k bolj povezanemu in odzivnemu sistemu podpore, ki mladim omogoča varnejši in uspešnejši prehod v zaposlitev ali nadaljnje izobraževanje.

Cilji ukrepa so:

- ☀ povečati zaposljivost mladih z manj priložnostmi,
- ☀ zmanjšati tveganje za socialno izključenost in dolgotrajno brezposelnost,
- ☀ okrepiti osnovne in specifične delovne kompetence (npr. odgovornost, komunikacija, delovne navade),
- ☀ omogočiti postopno in varno vključevanje mladih v delovno okolje,
- ☀ zagotoviti individualizirano podporo glede na potrebe posameznika,
- ☀ okrepiti sodelovanje med institucijami in delodajalci pri vključevanju mladih in
- ☀ spodbuditi dolgoročno vključitev mladih na trg dela ali v nadaljnje izobraževanje.

Odgovorni izvajalec: Mestna občina Koper, Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše Istre, Ljudska univerza

Kazalniki:

- ☀ Izvajalci programov, ki omogočajo vključevanje mladih z manj priložnostmi

Časovni okvir:

- ☀ Začetek vključevanja mladih z manj priložnostmi do konca leta 2028

6.4 Izobraževanje in prosti čas

6.4.1 Stanje

Kakovostno izobraževanje je eden od ključnih temeljev za osebni in profesionalni razvoj mladih, saj je pomemben most do zaposlitve mladih in s tem do zagotovitve njihovega socialnega in ekonomskega položaja v družbi. Področje izobraževanja obsega dva osnovna stebra – formalno (osnovnošolsko, srednješolsko in visokošolsko izobraževanje) in neformalno izobraževanje, ki mladim omogoča dopolnitev formalno pridobljenega znanja. Neformalno izobraževanje pomembno prispeva k razvoju socialnih veščin, skupinskega dela, vodstvenih sposobnosti, projektnega dela in kritičnega mišljenja. Hkrati mladim nudi prostor za raziskovanje lastnih interesov, prepoznavanje kariernih možnosti ter ustvarjanje novih priložnosti.

Statistični podatki na področju izobraževanja v Sloveniji kažejo sicer pozitivno sliko – Slovenija ima eno najvišjih stopenj vključenosti mladih v terciarno izobraževanje na ravni EU in eno najnižjih stopenj predčasnega opuščanja šolanja na ravni EU (SURS, 2025). Kljub temu pa Evropska komisija v Nacionalnem poročilu o izobraževanju in usposabljanju v Sloveniji opozarja, da se formalni izobraževalni sistem zaradi kadrovskih, časovnih in kurikularnih omejitev težko dovolj hitro prilagaja družbenim izzivom (Evropska komisija, 2025). Mladi so danes izpostavljeni prenasičenosti z (dez)informacijami in t. i. informacijskimi mehurčki, ki vplivajo na njihovo zmožnost kritične presoje in zaupanje v znanstvena dejstva in strokovne institucije. To potrjuje tudi prej omenjeno poročilo, ki izpostavlja, da več kot polovica učencev dosega nizko raven digitalne pismenosti. Prav zato postaja dopolnjevanje formalnega izobraževanja z vsebinami in pristopi neformalnega

posebej pomembno. Eden od primerov je občanska znanost (*citizen science*), ki mladim omogoča aktivno sodelovanje v raziskovalnih procesih. S tem se ne krepi le njihovo razumevanje znanstvenega dela, ampak tudi njihova kritična presoja informacij in prepoznavanje lažnih novic, ki predstavljajo ključne kompetence prebivalstva v 21. stoletju.

Pomemben del odraščanja in razvoja mladih je tudi kakovostno preživljanje prostega časa. Vsebine, s katerimi mladi polnijo svoj prosti čas, pomembno vplivajo na njihov osebni razvoj, pridobivanje znanj, spretnosti, socialnih veščin ter mreže.

Rezultati ankete kažejo, da se mladi v prostem času najpogosteje družijo s prijatelji, se športno udeležujejo in preživljajo čas v naravi, medtem ko je interes za aktivnosti, kot so politika, aktivizem in prostovoljstvo, nižji.

Ob tem mladi izpostavljajo izrazito potrebo po dodatnih, mladim prilagojenih prostorih. Posebej poudarjajo pomanjkanje prostorov za učenje in skupinsko delo dijakov in študentov ter prostorov za neformalno druženje, zlasti v večernem času. Čeprav je v občini na voljo razmeroma širok nabor športnih in prostočasnih aktivnosti, obstaja infrastruktura ne zadošča v celoti potrebam mladih po dostopnih, fleksibilnih in varnih prostorih za druženje, ustvarjanje in sodelovanje.

Posebno pozornost je treba nameniti mladim z manj priložnostmi, ki se kljub obstoječi ponudbi pogosto ne vključujejo v aktivnosti zaradi različnih ovir, kot so pomanjkanje socialne podpore, težave pri vzpostavljanju socialnih stikov, duševne stiske ali omejena dostopnost aktivnosti. Posledično obstaja povečano tveganje njihove socialne izključenosti, kar vpliva na njihov razvoj in zavedanje pripadnosti lokalni skupnosti.

Hkrati se kaže tudi potreba po krepitvi aktivne participacije mladih pri oblikovanju in izvajanju

programov. Mladi pogosto nastopajo predvsem kot uporabniki, redkeje pa kot soustvarjalci vsebin, kar kaže na potrebo po sistematičnem vključevanju mladih v procese odločanja ter soustvarjanja aktivnosti v lokalnem okolju.

Mestna občina Koper ima sicer vzpostavljeno raznoliko mrežo ponudnikov in prostorov za neformalno izobraževanje, kakovostno preživljanje prostega časa ter participacijo mladih. Pomembno vlogo imajo Center mladih Koper in Center mladih Markovec, ki nudita prostore za druženje, učenje, ustvarjanje in izvajanje različnih programov za mlade. Dejavnosti mladim omogočajo razvoj kompetenc, socialnih veščin ter vključevanje v lokalno skupnost. Na področju študentskega organiziranja je pomemben delež Kluba študentov občine Koper (KŠOK) in Študentske organizacije Univerze na Primorskem (ŠOUP), ki izvajata izobraževalne, kulturne, športne in obšolske programe ter mladim omogočata aktivno sodelovanje in zastopanje interesov.

Občina ima dobro razvito tudi športno in javno infrastrukturo, ki mladim omogočata aktiven življenjski slog, vendar mladi kljub temu izpostavljajo pomanjkanje dostopnih, fleksibilnih in mladim prilagojenih prostorov za učenje, skupinsko delo in neformalno druženje, zlasti v večernem času. Izziv ostaja tudi vključevanje mladih z manj priložnostmi ter krepitev njihove vloge kot soustvarjalcev programov in aktivnosti, kar kaže na potrebo po dodatnem povezovanju obstoječih akterjev, po večji prepoznavnosti programov in sistematični podpori participaciji mladih v lokalnem okolju.

Spodnji ukrepi so namenjeni doseganju naslednjih ciljev:

1. povečati informiranost mladih o priložnostih, programih in dogodkih v lokalnem okolju;
2. spodbujati aktivno sodelovanje mladih pri oblikovanju in izvajanju aktivnosti v lokalni skupnosti;
3. spodbujati aktivno participacijo mladih pri načrtovanju, oblikovanju in izvajanju programov ter aktivnosti v lokalni skupnosti;
4. okrepiti socialno vključenost mladih ter njihovo sodelovanje v družbenih aktivnostih, pristočasnih aktivnostih ter neformalnem izobraževanju;
5. povečati prostorske kapacitete za kakovostno, varno in dostopno preživljanje prostega časa mladih;
6. razvijati ključne kompetence mladih, zlasti na področjih medijske, digitalne in finančne pismenosti, kritičnega mišljenja ter aktivnega državljanstva;
7. spodbujati zdrav življenjski slog mladih z boljšo dostopnostjo do rekreativnih in športnih aktivnosti ter uporabo javne infrastrukture.

6.4.2 Ukrepi

UKREP 1:

Spodbujanje medkulturnega sobivanja kot enega od prioritarnih področij na razpisih, namenjenim mladim

Kakovost sobivanja v lokalni skupnosti je tesno povezana z odprtostjo, razumevanjem in sprejemanjem kulturne raznolikosti. V Mestni občini Koper, ki jo zaznamuje večkulturno in večjezično okolje, je krepitev medkulturnega dialoga ključnega pomena za zagotavljanje socialne kohezije ter preprečevanje razvoja stereotipov in predsodkov med mladimi.

Analiza odprtih odgovorov v anketi je pokazala, da je med mladimi prisotna določena stopnja nestrpnosti in predsodkov do pripadnikov drugih narodnih skupin, jezikovnih ali kulturnih okolij. Taka opažanja napotujejo na potrebo po sistematičnem pristopu k spodbujanju medkulturnega razumevanja, ki je ključno za socialno kohezijo v lokalnem okolju.

Opis ukrepa:

Ukrep predvideva sistematično vključitev spodbujanja medkulturnega dialoga in sobivanja kot enega od prednostnih vsebinskih področij v javne razpise Mestne občine Koper, namenjene mladim. Tako se spodbuja razvoj in izvajanje programov, ki mladim omogočajo neposreden stik, sodelovanja in izmenjavo izkušenj med pripadniki različnih kulturnih, jezikovnih in družbenih okolij.

Programi bodo usmerjeni v krepitev medkulturnih kompetenc, premagovanje stereotipov, razvoj empatije, spodbujanje strpnosti, razumevanje raznolikosti ter zmanjševanje predsodkov. Poseben poudarek bo namenjen sodelovanju z osnovnimi in srednjimi šolami, mladinskimi organizacijami ter nevladnimi organizacijami, ki delujejo na področju vključevanja, človekovih pravic in družbene kohezije.

Ukrep prispeva k ustvarjanju vključujočega lokalnega okolja, v katerem se mladi počutijo sprejete, varne in aktivno vključene v skupnost.

Cilji ukrepa so:

- ☀ krepiti medkulturne kompetence mladih, zlasti razumevanje, empatijo in sposobnosti sodelovanja v raznoliki družbi,
- ☀ spodbujati strpnosti in zmanjševanje predsodkov med mladimi ter krepiti socialno kohezijo v lokalnem okolju,
- ☀ povečati vključenost mladih v aktivnosti, ki spodbujajo strpnost in družbeno odgovornost in
- ☀ povečati dostopnost in razpoložljivost programov, ki mladim omogočajo neposreden stik, sodelovanje in dialog med različnimi kulturnimi skupnostmi.

Odgovorni nosilec: Mestna občina Koper, izbrane nevladne organizacije

Kazalniki:

- ☀ vključitev medkulturnega dialoga kot prednostnega področja v razpisne dokumentacije

Časovni okvir:

Leto	Kazalnik
2026	/
2027	1
2028	1
2029	1
2030	1

UKREP 2:

Uvedba programa organizirane rekreativne vadbe za spodbujanje dostopnosti športnih površin za mlade

Redna telesna aktivnost je pomemben dejavnik zdravja, dobrega počutja in socialne povezanosti mladih. Kljub razmeroma dobri razpoložljivosti športne infrastrukture se v Mestni občini Koper kaže potreba po bolj organiziranih, dostopnih in mladim prilagojenih oblikah rekreativne vadbe, zlasti za tiste, ki niso vključeni v športna društva ali organizirane tekmovalne programe.

Opis ukrepa:

Ukrep predvideva vzpostavitev programa organizirane rekreativne vadbe za mlade, ki bo temeljil na sodelovanju javnih zavodov, športnih društev, zasebnih izvajalcev in drugih ponudnikov športnih aktivnosti. V okviru programa se bo oblikoval nabor rednih ali občasnih brezplačnih vadbenih terminov (npr. ekipni športi, individualna vadba, rekreacija v naravi), ki bodo javno objavljeni in dostopni za mlade. Mladi se bodo na razpisane termine prijavljali prostovoljno, glede na svoje interese in razpoložljivost.

Program bo podprt z digitalno rešitvijo, ki bo omogočala pregled nad razpoložljivimi vadbami, lokacijami in termini ter enostavno prijavo. Tako se bodo povečali preglednost ponudbe, dostop-

pnost aktivnosti in prilagajanje programov dejanskim interesom mladih.

Ukrep vključuje tudi spodbujanje dostopnejše uporabe javne športne infrastrukture, zlasti odprtih šolskih in javnih igrišč, zunanjih fitnessov ter drugih športno-rekreativnih površin, ki bodo v določenih terminih namenjene mladim za neformalno ali organizirano rekreacijo.

Posebna pozornost bo namenjena vključevanju mladih z manj priložnostmi ter zagotavljanju dostopnosti programov tudi za tiste, ki se sicer redkeje vključujejo v športne aktivnosti.

Cilji ukrepa so:

- ☀ vzpostaviti strukturiran in pregleden sistem organizirane rekreativne vadbe za mlade,
- ☀ izboljšati dostopnost športnih površin za neformalno in organizirano uporabo,
- ☀ spodbujati redno telesno aktivnost in zdrav življenjski slog in
- ☀ krepiti socialne stike in povezovanje mladih skozi skupne športne dejavnosti.

Odgovorni nosilec: Javni zavod za šport Mestne občine Koper, Športna zveza Koper

Kazalniki:

- ☀ število organiziranih vadbenih terminov na letni ravni
- ☀ število vključenih mladih v program

Časovni okvir:

- ☀ začetek zagotavljanja programa: 2028

UKREP 3:

Medvrstniška podpora za vključevanje mladih z manj priložnostmi

Mladi z manj priložnostmi se pri vključevanju v prostočasne, izobraževalne in skupnostne aktivnosti pogosto soočajo z različnimi ovirami, kot

so socialna izključenost, pomanjkanje samozavesti, težave pri navezovanju socialnih stikov, duševne stiske ali omejen dostop do informacij in podpore. Posledično se redkeje vključujejo v aktivnosti, kar lahko vodi v njihovo nadaljnjo izolacijo ter zmanjšan občutek pripadnosti lokalni skupnosti.

Opis ukrepa:

Ukrep predvideva vzpostavitev sistema medvrstniške podpore, v okviru katerega bodo posebej usposobljeni mladi nudili podporo vrstnikom z manj priložnostmi pri vključevanju v različne aktivnosti. Vloga vrstniških podpornikov bo usmerjena v pomoč pri prvem vključevanju, razumevanju poteka aktivnosti, orientaciji v prostoru ter spodbujanju socialnega povezovanja.

Namen ukrepa je predvsem zmanjšati ovire, ki mladim otežujejo aktivno udeležbo, ter okrepiti njihovo samostojnost in socialno vključenost. Ukrep bo izvajan v sodelovanju z mladinskimi organizacijami, centri za socialno delo, šolami in drugimi relevantnimi deležniki ter bo dopolnjeval obstoječe strokovne oblike podpore, ne da bi prevzemal terapevtske ali svetovalne funkcije.

Cilji ukrepa so:

- ☀ spodbujanje vključevanja mladih z manj priložnostmi v prostočasne, mladinske in skupnostne aktivnosti;
- ☀ krepitev socialne vključenosti in zavedanje pripadnosti pri mladih;
- ☀ vzpostavitev trajnega sistema vrstniške podpore, ki dopolnjuje delo strokovnih služb, ne prevzema pa terapevtskih ali svetovalnih funkcij;
- ☀ spodbujanje medsebojne solidarnosti, sodelovanja in podpore med mladimi;
- ☀ krepitev sodelovanja med institucijami in organizacijami s področja vključevanja mladih.

Odgovorni nosilec: Zavod za mladino, kulturo in turizem Koper

Kazalniki:

- ☀ Število usposobljenih vrstniških podpornikov

Časovni okvir:

Leto	Kazalnik
2026	/
2027	2
2028	3
2029	4
2030	5

UKREP 4:**Krepitev medijske, digitalne in finančne pismenosti mladih**

V sodobni družbi, zaznamovani s hitro digitalizacijo in dostopnostjo velike količine informacij, postajajo medijska, digitalna in finančna pismenost ključne kompetence za uspešno in odgovorno delovanje posameznika. Mladi se pri vsakodnevni uporabi digitalnih orodij in platform pogosto soočajo z izzivi, kot so prepoznavanje dezinformacij, razumevanje delovanja digitalnih algoritmov, varovanje osebnih podatkov ter odgovorno ravnanje z osebnimi financami.

Formalni izobraževalni sistem teh vsebin ne naslavlja v zadostni meri ali dovolj prilagodljivo, zato ima neformalno izobraževanje ključno vlogo pri zapolnjevanju teh vrzeli. Ukrep predvideva razvoj in izvajanje programov neformalnega izobraževanja, ki bodo mladim omogočali pridobivanje praktičnih, takoj uporabnih znanj in veščin na področjih medijske, digitalne in finančne pismenosti.

Opis ukrepa:

V okviru ukrepa bo vzpostavljeno izvajanje različnih aktualnih vsebin v Centru mladih Koper, kot je na primer medijska pismenost, se pravi pridobivanje kompetenc pri ločevanju dejstev od dezinformacij pri vsebinah, prisotnih v družbenih medijih, ter razumevanje načina delovanja algoritmov in nevarnosti, ki jih prinašajo t. i. informacijski mehurčki.

Druga prednostna tema bo krepitev finančne pismenosti med mladimi. Poudarek bo predvsem na razumevanju temeljnih finančnih pojmov ter varnosti nakupovanja po spletu (varovanje osebnih podatkov, prepoznavanje spletnih prevar in goljufij).

Namen tega ukrepa je nuditi posameznikom različna orodja in znanja, ki jih lahko takoj uporabijo v praksi in mladim pomagajo pri iskanju zaposlitve, pridobivanju samostojnosti in prispevajo k boljši kakovosti življenja.

Ukrep bo spodbujal tudi povezovanje z izobraževalnimi institucijami, s čimer bo omogočeno širše vključevanje mladih ter dopolnjevanje formalnega izobraževanja z aktualnimi vsebinami.

Cilji ukrepa so:

- ☀ razvijati ključne praktične kompetence, ki mladim pomagajo pri uspešnem soočanju z izzivi sodobnega življenja,
- ☀ okrepiti medijsko in digitalno pismenost, zlasti v kontekstu informacijske prenosivosti in dezinformacij,
- ☀ izboljšati finančno pismenost mladih, s posebnim poudarkom na varni uporabi digitalnih orodij in odgovornem ravnanju z osebnimi financami,
- ☀ spodbuditi razvoj kritičnega mišljenja in odgovornega ravnanja v digitalnem in finančnem okolju in
- ☀ povečati dostopnost kakovostnih neformalnih izobraževalnih programov v lokalnem okolju.

Odgovorni nosilec: Zavod za mladino, kulturo in turizem Koper, Ljudska univerza Koper, izbrane nevladne organizacije

Kazalniki:

- ☀ Število izvedenih izobraževalnih programov oziroma delavnic na letni ravni

Časovni okvir:

Leto	Kazalnik
2026	1
2027	2
2028	3
2029	3
2030	3

UKREP 5:**Krepitev pogojev za skupinsko delo in učenje mladih v mladinskih prostorih**

Dostop do ustreznih prostorov za učenje, sodelovanje in skupinsko delo je pomemben dejavnik pri izobraževalnem in socialnem razvoju mladih. V sodobnem izobraževalnem okolju, kjer se vse bolj poudarja sodelovalno učenje in projektno delo, kakovostna in dostopna infrastruktura za mlade pomembno vpliva na njihove učne rezultate, motivacijo ter medsebojno povezovanje.

Mladi v Mestni občini Koper izpostavljajo pomanjkanje dostopnih in ustrezno opremljenih prostorov za učenje, skupinsko delo in sodelovanje. Obstoječi mladinski prostori so sicer pomembna infrastruktura, vendar njihov potencial ni v celoti izkoriščen za sistematično podporo skupinskemu učenju, sodelovalnim projektom in medsebojnemu prenosu znanja med mladimi.

Opis ukrepa:

V Mestni občini Koper delujejo številne organizacije za mlade, ki imajo za svoje delovanje zagotovljene prostore. Ukrepi predvideva nadgradnjo uporabe obstoječih mladinskih prostorov z vzpostavitvijo strukturiranih programov, ki spodbu-

jajo skupinsko učenje, sodelovalno delo in medvrstniško izmenjavo znanja. Tako se bo okrepilo izkoriščenost obstoječih prostorov in infrastrukture, ustvarilo nove sinergije med lokalnimi organizacijami ter mladimi in krepilo lokalno mladinsko mrežo.

Namen ukrepa je spodbujanje, razvoj in izvajanje programov skupinskega dela in učenja, ki bodo potekali v obstoječih prostorih lokalnih organizacij.

Cilji ukrepa so:

- ☀ spodbujati skupinsko delo, medsebojno učenje in sodelovanje med mladimi,
- ☀ okrepiti sodelovanje med obstoječimi mladinskimi, kulturnimi in izobraževalnimi organizacijami,
- ☀ izboljšati dostopnost obstoječe infrastrukture v občini za mlade in
- ☀ povečati prepoznavnost mladinskih prostorov kot podpornega okolja za učenje.

Odgovorni nosilec: Mestna občina Koper, Zavod za mladino, kulturo in turizem Koper, mladinske in druge organizacije v Mestni občini Koper, Večgeneracijski center Morje Koper

Kazalniki:

- ☀ število zaznanih ustreznih prostorov za skupinsko delo mladih

Časovni okvir:

- ☀ mapiranje organizacij in prostorov: 2027
- ☀ izvajanje programov skupinskega dela in učenja v mapiranih prostorih: 2028

6.5 Participacija in družbeno angažiranje mladih

6.5.1 Stanje

Združeni narodi participacijo (mladih) opredeljujejo kot temeljno pravico in kot ključni element osebnega razvoja mladih ter razvoja skupnosti. Aktivno vključevanje mladih v družbene procese prispeva k njihovem razumevanju družbenih in političnih mehanizmov, h krepitvi angažiranosti, razvoju znanja, odnosov, vrednot ter h krepitvi civilne in demokratične kulture.

V Mestni občini Koper 41 % mladih meni, da v občini ne more uresničevati svojih idej in pobud oziroma aktivno participirati, dodatnih 31 % pa ni seznanjenih s tem, ali take možnosti sploh obstajajo.

Družbeno angažiranje in vključenost mladih v lokalno okolje med mladimi spodbuja občutek skupnosti, sodelovalnosti in solidarnosti ter krepí njihovo sposobnost, da lahko soustvarjajo družbene spremembe in vplivajo na lokalno okolje. V času čedalje večje individualiziranosti družbe in posledično občutka izoliranosti (mladih) imajo mladinske organizacije in organizacije, ki delajo z mladimi, ključno vlogo in potencial pri povezovanju, socialnem vključevanju in opolnomočenju mladih.

Rezultati ankete kažejo, da se 70 % mladih redko oziroma nikoli udeležuje neformalnih aktivnosti, 65 % mladih ne pozna in ne obiskuje dogodkov, ki jih organizirajo mladinske organizacije, hkrati pa večina mladih ni pripravljena prevzeti pobud za organizacijo dogodkov ali aktivnosti v lokalnem okolju, kar kaže na nizko raven angažiranosti in participacije mladih v lokalnem okolju. 53 %

mladih pa meni, da nima dovolj informacij o prostovoljskih priložnostih v Mestni občini Koper.

Poleg navedenega podatki kažejo tudi na širši iziv nizke participacijske kulture med mladimi. Nizka stopnja udeležbe in angažiranosti ni nujno posledica nezainteresiranosti mladih, ampak pogosto izhaja iz pomanjkanja občutka vpliva, nezaupanja v institucije ter omejenih priložnosti za smiselno vključevanje v procese odločanja. Mladi pogosto ne zaznavajo, da lahko s svojim delovanjem dejansko vplivajo na spremembe v lokalnem okolju, kar zmanjšuje njihovo motivacijo za sodelovanje. Prav tako sodobni družbeni trendi, kot so individualizacija, digitalizacija in občutek socialne izoliranosti, vplivajo na zmanjšano pripravljenost mladih za aktivno vključevanje v skupnost.

Kljub temu obstoječi podatki hkrati kažejo na velik razvojni potencial – z ustreznimi pristopi, ki temeljijo na aktivnem vključevanju, opolnomočenju in prilagojenih oblikah sodelovanja, je mogoče pomembno povečati družbeno angažiranost mladih ter okrepiti njihovo vlogo pri soustvarjanju lokalnega okolja.

Mestna občina Koper si prizadeva zagotoviti podporno okolje za participacijo mladih s financiranjem nevladnih organizacij, mladinskih organizacij in društev, ki delujejo na področju mladinskega dela, prostovoljstva, aktivnega državljanstva in socialnega vključevanja. Te organizacije mladim omogočajo sodelovanje v različnih projektih, dogodkih in pobudah in so pomemben most med mladimi in lokalnim okoljem. Ključno vlogo pri tem imajo mladinske in študentske organizacije, ki mladim nudijo priložnosti za pridobivanje izkušenj, razvoj kompetenc ter vključevanje v oblikovanje in izvajanje aktivnosti, ter Center mladih Koper. Pomembno podporno vlogo ima tudi Prostovoljska pisarna, ki deluje kot informacijska in koordinacijska točka za promocijo prostovoljstva, skrbi za povezovanje prostovoljcev z organizacijami ter spodbujanje vključevanja mladih v prostovoljske aktivnosti.

Spodnji ukrepi so namenjeni doseganju naslednjih ciljev:

1. povečanju družbene angažiranosti mladih v lokalni skupnosti ter krepitvi njihove vloge kot aktivnih soustvarjalcev lokalnega okolja;
2. povečanju vključenosti mladih v prostovoljske aktivnosti;
3. izboljšanju dostopa mladih do mladinskih aktivnosti, programov in informacij in krepitvi njihove socialne vključenosti;
4. spodbujanju dialoga med mladimi in lokalnimi odločevalci ter krepitvi medsebojnega zaupanja;
5. spodbujanju mehanizmov participacije in njihove prepoznavnosti za aktivno vključevanje mladih v odločanje v lokalni skupnosti.

6.5.2 Ukrepi

UKREP 1:

Vpeljava participativnega proračuna za mlade z metodo ideaton

Participativni proračun je pomemben mehanizem, ki občanom omogoča neposredno sodelovanje pri odločanju o manjšem deležu občinskega proračuna, namenjenega razvoju lokalnega okolja. Kot tak prispeva k večji demokratičnosti občine in zagotavlja, da je glas občanov slišan. Na področju mladih omogoča razvoj kompetenc, kot so kritično mišljenje, sodelovanje, razumevanje delovanja lokalne skupnosti ter aktivno državljanstvo. Uspešna izvedba participativnega proračuna je odvisna tudi od metod, ki se uporabljajo, še posebej pri vključevanju mladih, ki imajo manj izkušenj z odločevalskimi procesi in pripravo projektnih predlogov.

Opis ukrepa:

Ukrep predvideva izvedbo participativnega proračuna za mlade, pri čemer se kot temeljna metoda uporabi *ideaton*. *Ideaton* je dvodnevni dogo-

dek, na katerem mladi razvijajo in predstavljajo svoje projektne ideje kot odgovor na izziv, ki ga postavi občina. Prvi dan *ideatona* je namenjen oblikovanju skupin in pripravi osnovnih projektnih idej, drugi dan pa potekajo predstavitve idej, glasovanje in izbor zmagovalne ideje. Med obema dnevoma je obdobje dveh tednov, v katerem mladi finalizirajo svoje ideje in jih pripravijo za predstavitve komisiji, ki oceni izvedljivost predlogov. Mladi so vključeni tudi v realizacijo zmagovalne ideje, kar povečuje njihovo odgovornost in motivacijo za uresničitev projekta.

Ukrep prispeva k večji demokratičnosti lokalnega okolja, h krepitvi participativne kulture ter k razvoju zavedanja pripadnosti in odgovornosti mladih do skupnosti.

Izvedba participativnega proračuna je predvidena vsake dve leti. Občina za posamezni participativni projekt opredeli obseg proračunskih sredstev, strokovno in organizacijsko podporo pa zagotovi izvajalska organizacija.

Cilji ukrepa so:

- ☀ spodbuditi aktivno udeležbo mladih pri oblikovanju lokalnega okolja,
- ☀ mladim omogočiti, da svoje ideje neposredno uresničijo v prostoru občine,
- ☀ razvijati njihove projektne, podjetniške in sodelovalne kompetence,
- ☀ izboljšati razumevanje procesov odločanja in delovanja lokalne skupnosti med mladimi,
- ☀ povečati prepoznavnost participativnih mehanizmov med mladimi in
- ☀ zavedanje odgovornosti in pripadnosti lokalni skupnosti.

Odgovorni nosilec: Mestna občina Koper, Zavod za mladino, kulturo in turizem Koper, izbrana mladinska organizacija

Kazalniki:

- ☀ število izvedb participativnega proračuna za mlade

Časovni okvir:

Leto	Kazalnik
2026	/
2027	/
2028	1
2029	0
2030	1

UKREP 2:

Spodbujanje sodelovanja in vključevanja mladih pri oblikovanju lokalnih politik, pomembnih za mlade

Aktivno vključevanje mladih v oblikovanje lokalnih politik je ključno za razvoj vključujoče in odzivne lokalne skupnosti. Kljub obstoju posameznih priložnosti za sodelovanje se kaže potreba po bolj sistematičnem, strukturiranem in mladim prilagojenem vključevanju v procese odločanja.

Opis ukrepa:

Ukrep predvideva vzpostavitev in krepitev mehanizmov, ki mladim omogočajo aktivno sodelovanje pri oblikovanju lokalnih politik, programov in ukrepov, ki vplivajo na njihovo življenje. Ukrep bo dopolnjeval druge participativne mehanizme (npr. participativni proračun) ter prispeval k vzpostavitvi trajnega dialoga med mladimi in odločevalci.

Z izvajanjem ukrepa se bo krepilo zaupanje mladih v institucije, njihovo razumevanje procesov odločanja ter zavedanje, da lahko aktivno prispevajo k razvoju lokalnega okolja.

Za ta namen bo občina v sodelovanju z Zavodom za mladino, kulturo in turizem Koper razvijala mehanizem mladinskega dialoga. Gre za strukturiran, facilitiran proces, v okviru katerega bodo

mladi povabljeni k soustvarjanju vsebin na izbranih področjih. V okviru delavnic, fokusnih pogovorov in posvetovalnih dogodkov bodo mladi pregledali stanje na posameznem področju, izpostavili izzive ter oblikovali konkretne predloge za izboljšave. Za boljše razumevanje lokalnih izzivov in oblikovanje utemeljenih predlogov bodo mladi na delavnicah spoznali tudi pristope občanske oziroma participativne znanosti (*citizen science*). Participativna znanost omogoča mladim aktivno sodelovanje v raziskovalnih procesih – pri zbiranju podatkov, kritični presoji virov ter oblikovanju ugotovitev na podlagi preverljivih dokazov. Tak pristop bo prispeval k oblikovanju bolj premišljenih in dokazno podprtih predlogov, ki bodo nato jasno in razumljivo predstavljeni odločevalcem.

Ukrep predvideva tudi spodbujanje samoorganiziranja mladih in mladinskih organizacij s ciljem vzpostavitve Mladinskega sveta Mestne občine Koper. Občina pri tem ne bo nastopala kot ustanoviteljica, ampak kot podporno okolje, ki omogoča medsebojno povezovanje, informiranje ter kasnejše sofinanciranje delovanja mladinskega sveta. Tak pristop omogoča, da mladinski svet zraste kot avtonomna in mladinsko vodena struktura, kar je nujen pogoj za njegovo verodostojnost.

Cilji ukrepa so:

- ☀️ vzpostaviti redne in strukturirane oblike sodelovanja mladih pri pripravi lokalnih politik,
- ☀️ okrepiti sodelovanje med mladimi, mladinskimi organizacijami in občino, ter tako izboljšati kakovost in relevantnost ukrepov, ki zadevajo mlade,
- ☀️ izboljšati dostopnost in prepoznavnost priložnosti za participacijo,
- ☀️ podpreti samoorganiziranje mladih in spodbujati razvoj Mladinskega sveta Mestne občine Koper kot avtonomnega predstavniškega telesa mladih in
- ☀️ povečati število mladih, ki sodelujejo v lokalnih razpravah in procesih odločanja.

Odgovorni nosilec: Zavod za mladino kulturo in turizem Koper, mladinske organizacije

Kazalniki:

- ☀ število izvedenih posvetovanj, delavnic ali javnih razprav z mladimi

Časovni okvir:

- ☀ izvajanje mladinskih dialogov: glede na sprejemanje ukrepov in strategij, ampak vsaj dvakrat letno

UKREP 3:

Spodbujanje in promocija prostovoljstva med mladimi

Prostovoljstvo predstavlja pomembno obliko družbene angažiranosti mladih, saj prispeva k razvoju solidarnosti, odgovornosti, socialnih kompetenc ter aktivnega državljanstva. Kljub temu rezultati anketnega vprašalnika kažejo, da velik delež mladih v Mestni občini Koper ni vključen v prostovoljske aktivnosti oziroma nima dovolj informacij o obstoječih priložnostih za prostovoljstvo.

Opis ukrepa:

Ukrep predvideva sistematično spodbujanje in promocijo prostovoljstva med mladimi za povečanje njihove vključenosti v prostovoljske aktivnosti. Vključuje razvoj preglednih in dostopnih informacijskih kanalov o prostovoljskih priložnostih, organizacijo promocijskih kampanj in dogodkov ter predstavitev dobrih praks, ki mladim približajo pomen in koristi prostovoljstva.

V okviru ukrepa bodo izvajani redna promocija prostovoljskih priložnosti po obstoječih kanalih (šole, mladinski centri, družbena omrežja), predstavitev prostovoljstva v šolah, sodelovanje pri prostovoljskih dnevih in akcijah, motivacijski dogodki za mlade prostovoljce in razvoj »prostovoljskih izzivov« (npr. mesečni izziv: pomagaj, ustvari, nahrani, razveseli ...).

Ukrep predvideva tudi izvedbo skupnostnih akcij (čistilne akcije, zasaditve, poslikave, urbane intervencije) in projektov, v katerih mladi aktivno sodelujejo in tako krepijo občutek odgovornosti in vpliva, mladim pa se omogoča, da s konkretnim prispevkom doživijo pozitivno izkušnjo pripadnosti.

Z različnimi skupnostnimi akcijami, usmerjenimi v reševanje konkretnih izzivov ali doseganje skupnih ciljev, bodo mladi pridobivali izkušnje sodelovanja zunaj ustaljenih socialnih skupin, hkrati pa razvijali občutek povezanosti in pripadnosti. Poseben poudarek bo namenjen vključevanju mladih v soustvarjanje lokalnega okolja (npr. javni prostori, dogodki, pobude), spodbujanju medsebojnega povezovanja ter prepoznavanju in vrednotenju njihovega prispevka k skupnosti.

Poseben poudarek bo namenjen spodbujanju vključevanja mladih z manj priložnostmi, ki potrebujejo dodatno motivacijo, podporo ali prilagoditve za aktivno sodelovanje. Izvajanje ukrepa bo prispevalo k večji socialni vključenosti mladih, k razvoju njihovih kompetenc ter h krepitvi povezanosti v lokalni skupnosti.

Cilji ukrepa so:

- ☀ povečati vključenost mladih v prostovoljske aktivnosti,
- ☀ povečati prepoznavnost prostovoljstva med mladimi,
- ☀ okrepiti zavedanje pripadnosti, solidarnosti in povezanosti med mladimi,
- ☀ spodbujati razvoj prostovoljskih kompetenc, ki prispevajo k osebni rasti, zaposljivosti in socialnemu vključevanju mladih,
- ☀ izboljšati dostopnost in preglednost prostovoljskih priložnosti in
- ☀ okrepiti sodelovanje med mladimi in organizacijami, ki izvajajo prostovoljske programe.

Odgovorni nosilec: Slovenska filantropija - Prostovoljska pisarna Koper

Kazalniki:

- ☀ število vključenih mladih prostovoljcev / število mladih, vključenih v prostovoljske aktivnosti
- ☀ število prostovoljskih izzivov za mlade

Časovni okvir:

- ☀ aktivnosti in izvedba prvega prostovoljskega izziva za mlade v letu 2027

UKREP 4:**Vzpostavitev programa uličnega mladinskega delavca**

V Mestni občini Koper je v zadnjih letih zaznati porast nekaterih oblik tveganega ozirom družbeno nesprejemljivega vedenja med mladimi, kot so vandalizem, nevarna vožnja z motorji, neupoštevanje prometnih predpisov ter neorganizirano druženje na določenih javnih lokacijah (npr. ob kavomatih). Taki pojavi so pogosto povezani z dejstvom, da del mladih ostaja zunaj dosega obstoječih mladinskih programov in aktivnosti, bodisi zaradi pomanjkanja informacij, nezaupanja v institucije, socialne izključenosti ali drugih osebnih okoliščin. Posledično se ti mladi redkeje vključujejo v organizirane oblike participacije, prostovoljstva ali družbenega delovanja, kar povečuje tveganje njihove izolacije ter zmanjšuje njihove možnosti za aktivno in konstruktivno vključevanje v lokalno skupnost.

Opis ukrepa:

Ukrep predvideva vzpostavitev programa uličnega mladinskega dela, ki temelji na pristopu neposrednega dela z mladimi v njihovem naravnem okolju (npr. javni prostori, igrišča, mestne točke druženja). Ulični mladinski delavci bodo aktivno pristopali do mladih, vzpostavljali zaupanje, prepoznavali njihove potrebe ter jih postopoma usmerjali k vključevanju v obstoječe programe, aktivnosti in participativne procese.

Program bo razvijal aktivnosti, ki mladim omogočajo podporo, usmerjanje, pogovor ter priložnosti

za vključevanje v obstoječe mladinske, prostočasne in izobraževalne programe. Posebna pozornost bo namenjena mladim z manj priložnostmi ter tistim, ki niso vključeni v formalne ali neformalne oblike organiziranega delovanja.

Ukrep dopolnjuje druge participativne in vključujoče ukrepe, saj omogoča doseganje mladih, ki sicer ostajajo zunaj obstoječih mehanizmov vključevanja, ter prispeva k večji dostopnosti do priložnosti in k njihovi enakosti.

Cilji ukrepa so:

- ☀ vzpostaviti trajnosten model uličnega mladinskega dela v občini,
- ☀ doseči mlade, ki jih obstoječi programi teže nagovarjajo,
- ☀ omogočiti redno prisotnost mladinskega dela v lokalnem okolju,
- ☀ krepiti preventivno delovanja na področju tveganih vedenj,
- ☀ zmanjšati socialno izključenost mladih,
- ☀ izboljšati medosebne kompetence, sodelovanje, spoštovanje ter odgovornost in
- ☀ krepiti občutek varnosti v lokalni skupnosti.

Odgovorni nosilec: Mestna občina Koper, Zavod za mladino, kulturo in turizem Koper, izbrana nevladna organizacija

Kazalniki:

- ☀ vzpostavljeni program mladinskega uličnega dela

Časovni okvir:

- ☀ vzpostavitev programa mladinskega uličnega dela do konca leta 2027

UKREP 5:**Širitev mladinskih sob v zaledje**

Mobilna povezanost med zaledjem in mestnim jedrom je izziv za številne mlade. Dostop do mladinskih aktivnosti, programov in prostorov v Mestni občini Koper ni enakomerno razporejen,

saj je večina tovrstne infrastrukture in dejavnosti skoncentrirana v urbanem središču. Mladi, ki živijo v zaledju občine, imajo pogosto omejene možnosti za vključevanje v mladinsko delo, participativne procese ter druge oblike družbenega angažiranja, kar lahko vodi v njihovo manjšo vključenost in občutek izključenosti iz lokalnega dogajanja. Kljub temu so bili v okviru pilotnega projekta že narejeni pomembni koraki za izboljšanje dostopnosti, saj sta bili vzpostavljeni dve mladinski sobi, in sicer v Borštu in na Škofijah, kar je dobro izhodišče za nadaljnji razvoj tovrstne infrastrukture v zaledju občine.

Opis ukrepa:

Ukrep predvideva izvedbo celovite analize obstoječih mladinskih sob, ki bo zajela obisk, vrste aktivnosti, potrebe mladih ter izzive pri izvajanju. Rezultati analize bodo podlaga za načrtovanje dodatnih mladinskih sob na novih lokacijah v zaledju Mestne občine Koper. Mladinske sobe bodo mladim v zaledju omogočile dostop do prostorov za druženje, izvajanje ustvarjalnih, izobraževalnih in kulturnih aktivnosti, sodelovanje pri mladinskem delu, občutek pripadnosti in vključevanja v skupnost in varno, podporno in nadzorovano okolje za mladostniško druženje.

Delovanje mladinskih sob bo tesno povezano s programom uličnega mladinskega dela za izvajanje različnih aktivnosti v skladu z interesi in potrebami mladih.

Cilji ukrepa so:

- ☀ izboljšati dostopnost mladinskih programov za mlade v zaledju,
- ☀ vzpostaviti varne in mladim prijazne prostore v lokalnih skupnostih,
- ☀ povečati vključenost mladih iz zalednih območij v družbeno in participativno delovanje,
- ☀ omogočiti mladim, da soustvarjajo programe mladinskih sob, predlagajo aktivnosti in prevzemajo vloge pri njihovem izvajanju in zmanjšati neenakosti med urbanim središčem in zaledjem.

Odgovorni nosilec: Mestna občina Koper, Zavod za mladino, kulturo in turizem Koper

Kazalniki:

- ☀ opravljena analiza pilotov

Časovni okvir:

- ☀ opravljena analiza pilotov: 2027
- ☀ mapiranje, izbor primernih prostorov

6.6 Mobilnost

6.6.1 Stanje

Mobilnost je za mlade ključnega pomena, saj neposredno vpliva na njihovo vključenost v izobraževanje, dostop do zaposlitvenih priložnosti, sodelovanje v mladinskih programih, pa tudi na njihovo družbeno in kulturno življenje. Zmožnost mladih, da se nemoteno in varno premikajo med mestnim jedrom, zaledjem ter izobraževalnimi in delovnimi središči, je temelj njihove samostojnosti, socialne vključenosti in možnosti za aktivno udeležbo v lokalni skupnosti.

Geografska razpršenost Mestne občine Koper, ki poleg urbanega jedra vključuje številna naselja v zaledju, dodatno poudarja pomen ustrezno delujočega javnega potniškega prometa ter varnih in dostopnih oblik trajnostne mobilnosti.

Mladi se v Mestni občini Koper soočajo tudi z omejeno časovno in funkcionalno prilagojenostjo javnega prevoza njihovim potrebam. Obstoječe linije in vozni redi pogosto ne omogočajo enostavnega dostopa do aktivnosti v popoldanskem in večernem času, ko poteka večina mladinskih, kulturnih in prostočasnih dejavnosti. To dodatno otežuje vključevanje mladih, zlasti tistih iz zalednih območij.

Rezultati ankete kažejo, da 45 % mladih kot glavno obliko prevoza uporablja osebni avtomobil ali motor, kar je pogosto finančna obremenitev za mlade in njihove družine. Le za 36 % mladih je javni prevoz primarna oblika mobilnosti.

Odvisnost mladih od osebnega prevoza ali prevoza staršev, povečuje prometno obremenitev ter omejuje samostojnost mladih pri vključevanju v aktivnosti. Mladi brez lastnega prevoznega sredstva so tako pogosto v slabšem položaju glede dostopa do izobraževanja, zaposlitvenih priložnosti in prostočasnih dejavnosti.

Mladi kot glavne razloge za neuporabo javnega prevoza navajajo:

- ☀ neustrezno prometno povezanost med zalednimi območji in mestnim jedrom,
- ☀ pomanjkanje javnega prevoza v večernem času ter ob koncih tedna,
- ☀ neustrezno usklajenost vozniških redov z izobraževalnimi in prostočasnimi obveznostmi mladih,
- ☀ prenatrpanost vozil javnega potniškega prometa
- ☀ pogosto zamujanje linij,
- ☀ pomanjkljivo informiranost in nepreglednost vozniških redov in
- ☀ omejene možnosti za dostop in polnjenje vozovnic (npr. nezadostno število avtomatov ali alternativnih rešitev).

Na podlagi odgovorov mladih v anketnem vprašalniku se kaže potreba po boljši dostopnosti trajnostnih oblik mobilnosti, kot so javni prevoz, kolesarske povezave in druge alternativne oblike premikanja. Kljub določenim obstoječim možnostim te niso vedno dovolj povezane, prilagojene ali prepoznavne med mladimi, kar vpliva na njihovo dejansko uporabo.

Dostopnost mobilnosti je tesno povezana tudi z drugimi področji življenja mladih, kot so izobraževanje, zaposlovanje, participacija in socialna

vključenost. Omejena mobilnost lahko tako vodi v manjšo vključenost mladih v lokalno okolje, zmanjšano udeležbo v aktivnostih ter povečano tveganje socialne izključenosti, zlasti med mladimi iz zalednih območij.

Kljub izzivom pa obstaja tudi razvojni potencial na področju mobilnosti mladih, zlasti glede prilagajanja javnega prevoza njihovim potrebam, razvoja trajnostnih oblik mobilnosti ter izboljšanja povezanosti med zaledjem in mestnim jedrom. Sistematičen pristop k reševanju teh izzivov lahko pomembno prispeva k povečani dostopnosti priložnosti za mlade ter k njihovi večji vključenosti v lokalno skupnost.

Mestna občina Koper zagotavlja dostop do javnega potniškega prometa z mestnim in primestnim avtobusnim prometom, ki ga izvaja izbrani koncesionar. Mestni avtobusni promet predstavlja cenovno dostopno obliko mobilnosti, saj občina že vrsto let subvencionira mesečne vozovnice, kar pomembno prispeva k nižjim stroškom prevoza za prebivalce, vključno z mladimi. Mladi imajo poleg tega na voljo še subvencionirane IJPP-vozovnice za dijake, študente in udeležence izobraževanja odraslih, kar jim omogoča uporabo mestnega, medkrajevnege avtobusnega in železniškega prometa po vsej Sloveniji, pri čemer je mestni promet v Kopru v okviru IJPP-sistema brezplačen oziroma simbolično doplačljiv.

Mestna občina Koper se sistematično vključuje tudi v spodbujanje trajnostne mobilnosti, med drugim z dolgoročno sodelovanjem v kampanji Evropski teden mobilnosti, v okviru katere vsako leto izvaja številne ozaveščevalne aktivnosti, namenjene otrokom in mladim (npr. Pešbus, Beli zajček, delavnice, dogodki), ter jim med trajanjem kampanje praviloma omogoča brezplačen mestni in primestni avtobusni prevoz. Poleg tega občina postopoma izboljšuje razmere za pešce in kolesarje ter razvija infrastrukturo za trajnostne oblike mobilnosti.

Spodnji ukrepi so namenjeni doseganju naslednjih ciljev:

- ☀️ izboljšati dostopnost in razpoložljivost prevoznih možnosti za mlade, zlasti za mlade iz zalednih območij,
- ☀️ izboljšati časovno in funkcionalno prilagojenost javnega prevoza potrebam mladih (npr. večerni termini, vikendi, usklajenost z izobraževalnimi in prostočasnimi aktivnostmi),
- ☀️ spodbujati uporabo trajnostnih oblik mobilnosti med mladimi (javni prevoz, kolesarjenje, alternativne oblike prevoza),
- ☀️ zmanjšati prometne in okoljske obremenitve ter odvisnost mladih od osebnega prevoza in
- ☀️ povečati zanesljivost, preglednost in dostopnost javnega prevoza.

6.6.2 Ukrepi

UKREP 1:

Prilagoditev urnikov javnega potniškega prometa in njihova uskladitev s potrebami

Javni potniški promet predstavlja ključen element dostopnosti do izobraževanja, zaposlitvenih priložnosti ter prostočasnih aktivnosti, zlasti za mlade. Njegova učinkovitost ni odvisna le od obsega ponudbe, ampak predvsem od časovne usklajenosti in povezanosti različnih linij v občini in širši regiji.

Mladi opozarjajo, da obstoječi vozni redi in povezave pogosto niso ustrezno prilagojeni njihovim potrebam. Soočajo se predvsem z omejeno dostopnostjo prevozov v popoldanskem in večernem času, neustrezno usklajenostjo z izobraževalnimi in prostočasnimi obveznostmi ter s pomanjkljivo povezanostjo med zaledjem in mestnim jedrom ter širšo regijo.

Opis ukrepa:

Ukrep predvideva uskladitev voznih redov lokalnih avtobusnih linij javnega potniškega prometa

ter prilagoditev odhodov in prihodov avtobusov s potrebami v lokalnem okolju.

Namen ukrepa je izboljšati dostopnost in učinkovitost javnega potniškega prometa z zagotavljanjem boljše časovne in prostorske povezanosti prevozov, ki omogoča lažje in zanesljivejše vsakodnevne poti uporabnikov.

Cilji ukrepa so:

- ☀️ izboljšati časovno usklajenost voznih redov,
- ☀️ prilagoditi in uskladiti lokalne in medobčinske vozne rede potrebam mladih,
- ☀️ povečati razpoložljivost prevozov v večernem času in ob koncih tedna,
- ☀️ zmanjšanje zamud in izboljšanje preglednosti urnikov,
- ☀️ povečati mobilno dostopnost in
- ☀️ spodbujati finančno, okoljsko in prometno vzdržnejše oblike mobilnosti.

Odgovorni nosilec: Mestna občina Koper, izbrani ponudnik javnega prevoza

Kazalniki:

- ☀️ pripravljena analiza obstoječega stanja

Časovni okvir:

- ☀️ analiza obstoječega stanja oziroma potreb: do konca leta 2027
- ☀️ prilagoditev urnikov javnega prevoza: 2028–2030

UKREP 2:

Ureditev informacijskega sistema za posredovanje informacij o javnem prevozu v Mestni občini Koper

Zanesljive, pravočasne in pregledne informacije o javnem potniškem prometu so ključni dejavnik pri odločitvah mladih za uporabo javnega prevoza, dostopnost do podatkov o prihodih, odhodih in morebitnih spremembah v realnem času pomembno

vpliva na predvidljivost poti ter splošno zaupanje v sistem javne mobilnosti. Dostop do jasnih, pravočasnih in uporabniku prijaznih informacij je zato ključen dejavnik pri uporabi javnega prevoza.

Mladi v Mestni občini Koper kot enega od pomembnih razlogov za neuporabo javnega prevoza navajajo prav nepreglednost voznih redov ter pomanjkljivo informiranost o razpoložljivih povezavah in možnostih mobilnosti. To zmanjšuje odločanje za uporabo javnega prevoza in povečuje odvisnost od drugih oblik mobilnosti.

Opis ukrepa:

Ukrep predvideva ureditev informacijskega sistema za posredovanje podatkov o javnem prevozu, ki bo omogočal prikaz predvidenih prihodov in odhodov avtobusov ter informacij o morebitnih zamudah ali odpovedih. V okviru ukrepa sta predvidena tudi namestitve novih oz. popravilo obstoječih elektronskih prikazovalnikov na izbranih avtobusnih postajališčih s prikazom realnih časov prihodov, odhodov in zamud ter povezava podatkov o mestnem in medobčinskem prevozu z digitalnimi aplikacijami, kot je *Google Maps* ali ustrezna mobilna aplikacija prevoznika.

Cilji ukrepa so:

- ☀ izboljšati dostopnost informacij o javnem prevozu za mlade,
- ☀ povečati preglednost in razumljivost informacij o prihodih in odhodih avtobusov,
- ☀ okrepiti transparentnost voznih redov in informacijskega sistema in
- ☀ zmanjšati negotovost pri uporabi javnega prevoza.

Odgovorni nosilec: Mestna občina Koper, izbrani ponudnik javnega prevoza

Kazalniki:

- ☀ število avtobusnih postajališč z nameščenimi elektronskimi prikazovalniki

Časovni okvir:

- ☀ namestitev prikazovalnikov v letu 2027

VIRI IN LITERATURA

CEDEFOP. (2020). *Disadvantaged group / vulnerable group / group at risk*. <https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/vet-glossary/glossary/achterstandsgroep-kansarme-groep-kwetsbare-groep-risicogroep>

Eurostat. (2026). *Euro area unemployment at 6.2 %*. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-euro-indicators/w/3-01092025-ap>

Evropska komisija. (2025). *Education and training monitor: Slovenia*. <https://op.europa.eu/webpub/eac/education-and-training-monitor/sl/country-reports/slovenia.html>

IMS in MSS. (2020). *Mladi in občina*. <https://mss.si/wp/wp-content/uploads/2020/06/Mladi-in-obcina.pdf>

Kuhar, M., Lebar, Š.T., Šemrov, A. in Bolko, I. (2025). *Duševno zdravje mladih v Sloveniji v kontekstu globalnih kriz: stanje, dejavniki tveganja in varovalni dejavniki, Raziskovalno poročilo projekta*. FDV. <https://www.fdv.uni-lj.si/obremenitve/projekttdokument.aspx?idp=7647&id=366>

Movit. (2019). *Strategija EU z mlade 2019–2027*. <https://www.movit.si/erasmus-mladi-v-akciji/novice/detajl/clanek/strategija-evropske-unije-za-mlade-2019-2027/>

NIJZ. (2025). *20 let raziskave Z zdravjem povezana vedenja v šolskem obdobju (HBSC) v Sloveniji*. <https://nijz.si/zivljenjski-slog/podatki-raziskave-hbsc-opozarjajo-na-poslabsanje-dusevnega-zdravja-mladostnikov-v-sloveniji/>

OECD. (2021). *Investing in youth: Slovenia*. https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2021/06/investing-in-youth-slovenia_fa2f235e/c3df2833-en.pdf

SURS. (2025). *12 August, International Youth Day*. <https://www.stat.si/StatWeb/en/News/Index/13751>

Urbanistični inštitut RS. (2025). *Stanje na stanovanjskem področju za pripravo nacionalnega stanovanjskega programa 2026-2036. Končno poročilo*. <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MSP/Direktorat-za-stanovanja/Nacionalni-stanovanjski-program/2025-06-11-POSTAN-Stanje-Koncno-porocilo.pdf>

